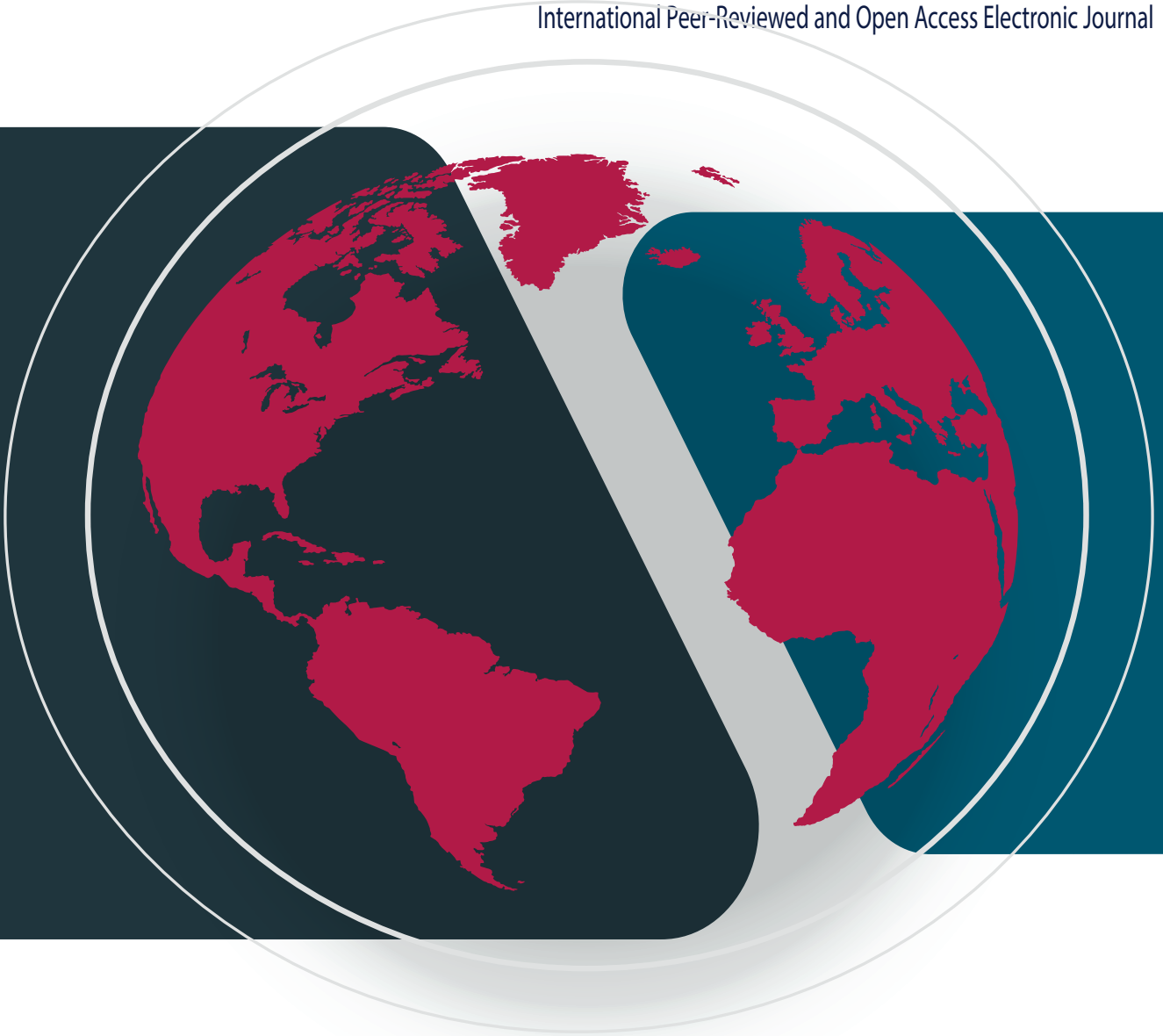

E-ISSN: 2667-4688

DOI Prefix:10.33390/homeros

HOMEROS

International Peer-Reviewed and Open Access Electronic Journal

ratingacademy.com.tr/ojs

Volume/Cilt : 3

Issue/Sayı: 4

Year/Yıl: 2020

HOMEROS

E-ISSN: 2667-4688

International Peer-Reviewed and Open Access Electronic Journal
Uluslararası Hakemli ve Açık Erişimli Elektronik Dergi

Volume / Cilt: 3
Issue / Sayı: 4
October / Ekim 2020

Web: <https://journals.gen.tr/homeros>

E-mail: homeros@ratingacademy.com.tr

ratingacademy@ratingacademy.com

**Address: Sarıcaeli Köyü ÇOMÜ Sarıcaeli Yerleşkesi, ÇOMÜ TEKNOPARK No: 119,
Çanakkale / TURKEY**

ABSTRACTING & INDEXING
DİZİN & İNDEKS

Dergipark

Google Scholar

DOI

I2OR

BASE

Root indexing

CROSSREF

iThenticate

Idealonline

ASOS Index

General Impact Factor

Scilit

CiteFactor

Academic Research Index: ResearchBib

Directory of Resarch Journals Indexing (DRJI)

PKP Index

Academic Journal Index

International Services For Impact Factor and Indexing (ISIFI)

Society of Economics and Development

Eurasian Scientific Journal Index

OCLC WorldCat

Semantic Scholar

Euro Pub

Scientific Indexing Services

MIAR

ABOUT THE JOURNAL / DERGİ HAKKINDA

HOMEROS (E-ISSN: 2667-4688) is an international peer-reviewed journal that was published in 2018. The journal aims to include studies in philology. In this context, high quality theoretical and applied articles are given. The views and works of artists, academics, researchers and professionals working in the field of philology are brought together. Articles in the journal; It is published four times a year including WIN (January), SPRING (April), SUMMER (July) and FALL (October). HOMEROS is a free-open access electronic journal. The DOI number is assigned to all articles published in the journal (DOI Prefix:10.33390/HOMEROS).

Articles published in the journal; It can be freely accessed, readable, downloaded, copied, distributed, printed, scanned, linked to full text, indexed, transmitted as data to the software, and used for any legal purpose without financial, legal and technical barriers.

*The publication language of the journal is **Turkish, Azerbaijani, English and Russian.***

The articles are sent electronically via the Article Tracking System.

HOMEROS (E-ISSN: 2667-4688), 2018'de yayın hayatına başlayan uluslararası hakemli ve süreli bir dergidir. Dergi, filoloji dallarında yapılmış çalışmalara yer vermeyi amaçlar. Bu çerçevede, yüksek kalitede teorik ve uygulamalı makalelere yer verilmektedir. Filoloji alanında çalışan sanatçılar, akademisyenler, araştırmacılar ve profesyonellerin görüş ve çalışmaları bir araya getirilmektedir. Dergideki makaleler; KIŞ (Ocak), BAHAR (Nisan), YAZ (Temmuz) ve GÜZ (Ekim) dönemleri olmak üzere yılda dört kez yayımlanmaktadır. HOMEROS, açık erişimli elektronik bir dergidir. Dergide yayımlanan tüm makalelere DOI numarası atanır (DOI Prefix:10.33390/HOMEROS).

Dergide yayınlanan makaleler internet aracılığıyla; finansal, yasal ve teknik engeller olmaksızın, serbestçe erişilebilir, okunabilir, indirilebilir, kopyalanabilir, dağıtılabilir, basılabilir, taranabilir, tam metinlere bağlantı verilebilir, dizinlenebilir, yazılıma veri olarak aktarılabilir ve her türlü yasal amaç için kullanılabilir.

Derginin yayın dili **Türkçe, Azerice, İngilizce ve Rusça'dır.**

Yazılar, Makale Takip Sistemi üzerinden elektronik ortamda gönderilmektedir.

Owner/ Sahibi

RATING ACADEMY

Ar-Ge Yazılım Yayıncılık Eğitim Danışmanlık ve Organizasyon Ticaret
Limited Şirketi

Editors / Editörler

Assoc. Prof. Dr. Nurida NOVRUZOVA
Bakü Slavic University, AZERBAIJAN,
(Chief Editor)

Assist. Prof. Dr. Vafa IBISHOVA
Azerbaijan National Academy of Sciences, AZERBAIJAN
(Co-Editor)

iii

Managing Editor/Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Cumali YAŞAR
Çanakkale Onsekiz Mart University

Contact / İletişim Bilgileri

Adress: Sarıcaeli Köyü ÇOMÜ Sarıcaeli Yerleşkesi ÇOMÜ TEKNOPARK No: 119,
Çanakkale / TURKEY
Tel: +90 555 477 00 66

Web: <https://ratingacademy.com.tr/ojs/index.php/HOMEROS/>

E-mail : homerost@ratingacademy.com.tr
ratingacademy@ratingacademy.com

EDITORIAL BOARD / EDİTORYAL KURUL

<i>Agata BAREJA-STARZYNSKA</i>	<i>Prof. Dr.</i>	University of Warsaw	Poland
<i>Aleksandr KARTOZIYA</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Georgian National Academy of Sciences	<i>Georgia</i>
<i>Ali DUYMAZ</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Balıkesir University	<i>Turkey</i>
<i>Anna VLADİMİROVNA DIBO</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Russian Academy of Sciences	<i>Russia</i>
<i>Avakova PAYŞAN AMİRDİNOVANA</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Al-Farabi Kazakh National University	<i>Kazakhstan</i>
<i>Cheryl LESTER</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Kansas University	USA
<i>Djengiz HAKOV</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Bulgarian Science Academy	<i>Bulgaria</i>
<i>Fikret TÜRKMEN</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Ege University	<i>Turkey</i>
<i>Gulnara Kuldeyeva</i>	<i>Prof. Dr.</i>	L.N.Gumilyov Eurasian National University	<i>Kazakhstan</i>
<i>Gülgayşa SAQİDOLDA</i>	<i>Prof. Dr.</i>	L.N.Gumilyov Eurasian National University	<i>Kazakhstan</i>
<i>Haluk ŞÜKÜR AKALIN</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Hacettepe Üniversitesi	<i>Turkey</i>
<i>Hendrik E. BOESCHOTEN</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Mainz University	Germany
<i>Ilxomjon SAIDOV</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Samarkand State University	Uzbekistan
<i>Irina PRUSHKOVSKAYA</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Kyiv National Taras Shevchenko University	Ukraine
<i>Irina PRUSHKOVSKAYA</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Kyiv National Taras Shevchenko University	Ukraine
<i>İrfan MORİNA</i>	<i>Prof. Dr.</i>	The University of Prishtina	<i>Kosovo</i>
<i>Kerime ÜSTİNOVA</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Uludağ University	<i>Turkey</i>
<i>Leyla KARAHAN</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Gazi University	<i>Turkey</i>
<i>Ludmila BEJENARU</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Alexandru Ioan Cuza University of Iasi	Romania
<i>Maqripa YESKEYEVA</i>	<i>Prof. Dr.</i>	L.N.Gumilyov Eurasian National University	<i>Kazakhstan</i>
<i>Marçenko Oksana YURLİENA</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Poltava University of Economics and Trade	<i>Ukraine</i>
<i>Marina MOJEYKO</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Belarusian State University	<i>Belarus</i>
<i>Mehman MUSAOĞLU</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Gazi University	<i>Turkey</i>
<i>Minavar HABİBULLAH</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Minzu University For China	<i>China</i>
<i>Naciye YILDIZ</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Gazi University	<i>Turkey</i>

<i>Naile MURADHANLI</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Bakü Slavic University	Azerbaijan
<i>Nigar ISGANDAROVA</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Sumqayit State University	Azerbaijan
<i>Nizami CEFEROV</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Bakü State University	Azerbaijan
<i>Philip BARNARD</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Kansas University	USA
<i>Rafiq NOVRUZOV</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Bakü Slavic University	Azerbaijan
<i>Rahile QEYBULLAYEVA</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Bakü Slavic University	Azerbaijan
<i>Ramiz ASKER</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Bakü State University	Azerbaijan
Rayshan AVAKOVA	<i>Prof. Dr.</i>	Al-Farabi Kazakh National University	Kazakhstan
<i>Sahiba QAFAROVA</i>	<i>Prof. Dr.</i>	Bakü Slavic University	Azerbaijan
Saidov Ilxomjon MUXAMEDDINOVIÇ	<i>Prof. Dr.</i>	Samarkand State University	<i>Uzbekistan</i>
Saule TAZHIBAYEVA	<i>Prof. Dr.</i>	L.N.Gumilyov Eurasian National University	Kazakhstan
<i>Şolpan JARKINBEKOVA</i> <i>KUZAPOVNA</i>	<i>Prof. Dr.</i>	L.N.Gumilyov Eurasian National University	Kazakhstan
<i>Yavuz AKPINAR</i>	<i>Prof. Dr.</i>	<i>Ege University</i>	<i>Turkey</i>
<i>Marzena GODZINSKA</i>	<i>Dr.</i>	University of Warsaw	Poland
Zhanargul BEISEMBAYEVA	<i>Dr.</i>	L.N.Gumilyov Eurasian National University	Kazakhstan
Baba MAHERREMLI	<i>Assoc. Prof. Dr.</i>	Azerbaijan National Academy of Science Institute of Linguistics	<i>Azerbaijan</i>
Manshuk YESKINDIROVA	<i>Assoc. Prof. Dr.</i>	L.N.Gumilyov Eurasian National University	Kazakhstan
Sevinc ALIYEVA	<i>Assoc. Prof. Dr.</i>	Azerbaijan National Academy of Science Institute of Linguistics	<i>Azerbaijan</i>
<i>Apezova DILYARA</i> <i>URUMBAYEVNA</i>	<i>Assist. Prof. Dr.</i>	Kyrgyz-Russian Slavic University	Kyrgyzstan

REFEREES IN THIS ISSUE / BU SAYININ HAKEMLERİ

Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN, *Trakya University, TURKEY*

Prof. Dr. KERİME ÜSTÜNOVA, *Uludağ University, TURKEY*

Prof. Dr. Turgut TOK, *Pamukkale University, TURKEY*

Assist. Prof. Dr. Gamze KARGI İNCE, *Çanakkale Onsekiz Mart University, TURKEY*

Assist. Prof. Dr. Hasene AYDIN, *Uludağ University, TURKEY*

Assist. Prof. Dr. Mustafa Levent YENER, *Çanakkale Onsekiz Mart University, TURKEY*

THE AIM AND SCOPE OF THE JOURNAL

HOMEROS (E-ISSN: 2667-4688) is an **international peer-reviewed journal** that was published in 2018. *The journal aims to include original papers in philology. In this context, high quality theoretical and applied articles are given.* The views and works of artists, academics, researchers and professionals working in the field of philology are brought together. Articles in the journal; It is published four times a year including **WIN (January), SPRING (April), SUMMER (July) and FALL (October)**. HOMEROS is a free-open access electronic journal. The DOI number is assigned to all articles published in the journal (*DOI Prefix:10.33390/HOMEROS*).

HOMEROS is an **electronic and open access** journal. The journal's articles have "free availability on the public internet, permitting any users to read, download, copy, distribute, print, search, or link to the full texts of these articles, crawl them for indexing, pass them as data to software, or use them for any other lawful purpose, without financial, legal, or technical barriers other than those inseparable from gaining access to the internet itself."

Manuscripts submitted to *HOMEROS* should be in line with **the following publication policies and writing rules**. The evaluation process is not started for articles that are not prepared in accordance with the publication principles and the writing rules.

PUBLICATION POLICIES

1. HOMEROS (E-ISSN: 2667-4688) is an international peer-reviewed journal that was published in 2018. The journal aims to include original papers in philology. In this context, high quality theoretical and applied articles are given. The views and works of artists, academics, researchers and professionals working in the field of philology are brought together. Articles in the journal; It is published four times a year including WIN (January), SPRING (April), SUMMER (July) and FALL (October). All articles submitted for publication are evaluated by the editors in chief, editorial board and referees.
2. The journal accepts the studies written in **Turkish, Azerbaijani, English and Russian**. Original research papers, technical notes, letters to the editor, discussions, case reports and compilations are published in the journal.
3. Only the original scientific researches are included. It is essential that the information created in scientific study needs to be new, suggest new method or give a new dimension to an existing information
4. *HOMEROS* is an **open access electronic journal**. All articles published in the journal are assigned the **DOI number**. Researchers worldwide will have full access to all the articles published online and can download them with zero subscription fees.
5. The editor-in-chief and the relevant editors have the authority not to publish the articles, to make regulations based on the format or to give back to the author for correction that do not comply with the conditions of publication within the knowledge of the editorial board. All studies submitted to *HOMEROS* are sent to at least **two referees** after the initial review of the editors in chief, and editors related to the study issue with respect to formatting and content. After having positive feedbacks from both of the referees, the manuscripts are published. In case of having one positive and one negative feedback from the referees, the manuscript is sent to a **third referee**. Identities of authors are kept in the posts to be sent to the referees (Double-blind peer review). In addition, the authors are not informed about the referee

6. The referee process is carried out by the **editors in chief**. A study that the editors in chief does not find suitable or does not accept is not included in the journal, even though the referee process is positive. In this regard, authors can not create a liability for the journal and other boards of the journal.
7. The editor in chief have **7 days** for the appointment of the referees after the arrival of the manuscript . While they appoints the referees, they take the views of the other editors related to the study issue. The studies sent to the referees for evaluation are expected to be answered within **30 days**. In case this is overcome, the editor makes a new referee appointment and withdraws the request from the former referee.
8. Required changes must be made by the author within **15 days** after the decision of "Correction required" given in article acceptance decision.
9. The studies submitted for publication in the journal must have **not been published elsewhere** or have **not been sent another journal to be published**. The studies or their **summaries which were presented in a conference or published can be accepted** if it is indicated in the study. In addition, if **the work is supported by an institution or is produced from a dissertation**, this should be indicated by a footnote to the title of the work. Those who want to withdraw their publications for publication for some reason must apply to the journal management with a letter. The editorial board assumes that the article owners agree to abide by these terms.
10. All responsibility of the studies belong to the authors. Studies should be prepared in accordance with international scientific ethics rules also mentioned in the journal. Where necessary, a copy of the ethics committee report must be added.
11. The articles submitted to the *HOMEROS* are sent to the referees after they have been checked with the "iThenticate" plagiarism scanning program to see if they are partially or completely copied (plagiarism) from another study. Regulation is demanded from the author for the articles which are high in the plagiarism result (**20% and over**). If the required regulation is not made within **60 days**, the study is rejected.
12. Copyright of all published studies belongs to the *HOMEROS*.
13. **No copyright payment** is made.
14. No study has differentiation or superiority from another study. Each author and study has the same rights and equality. No privileges are recognized.
15. Studies submitted for publication in our journal must be prepared according to the rules of spelling of journal. Spelling and template are included in are included in the "Author Guidelines" heading
16. Articles submitted for evaluation must not exceed 25 pages after they are prepared according to the specified template. Article summary should not exceed 300 words and minimum 3 and maximum 7 keywords should be written.

STYLE REQUIRMENTS

1. The text must be written **single spaced** by using standard Microsoft Office Word format. Margins should be 2,5 cm for all sides of the page.
2. The total length of any manuscript submitted must not exceed **25 pages** (A4).
3. The manuscript, which does not show the names of the authors, must include the followings: Title, Abstract, Keywords under the abstract, introduction, main text, conclusion, references and appendix.
4. No footer, header or page numbers required.
5. The manuscript language can be **Turkish, Azerbaijani, English and Russian**
6. Each manuscript must include abstract, no more than **150 words**.
7. At most **5 key** words must be written below the abstract.
8. **Abstracts** and key words must be written in Times New Roman 10 font size and single spaced. It also should be in italic letters.
9. **The main text** should be written in Times New Roman 12 font size and single spaced. The first line of the paragraph should be shifted by 1,25 cm from the left margin. Paragraph spacing after a single paragraph (6 nk) should be given.
10. All the headlines, set in the midst, should be written in bold, in Times New Roman 12 font size and 1,5 spaced.
11. Headings and subheadings must be numbered 2., 2.1., 2.1.1. as etc decimally with bold letters. All headings should be written in bold but only the first letters of the subtitles should be capital. Spacing before and after a heading (6 nk) should be given.
12. **All the tables, figures and graphs** must be headlined and sequentially numbered. The titles of the tables and figures should be placed above the table or figures, and references belonging to table or figure should be under them. The headline must be written in Times New Roman 12 font and with bold letters. References for the tables (figure of graph) must be below the table (figure or graph) with a font size of 11 font.
13. Equations should be numbered consecutively and equation numbers should appear in parentheses at the right margin.
14. Citations in text must be done according to the HARWARD REFERENCE TECHNIQUE. In text citations, the author's last name and the year of publication (and page number of the publication if necessary) for the source must appear in the text
 - i. If the last name of the author is used , the publication date should be written in parenthesis.

Gürkaynak (2002) agree that chemical solutions ...
 - ii. If the last name of the author is not used, the last name of the author, the publication year and page number of the publication must appear .

The last studies (Pınar 2003: 12)...

- iii.** If there are two authors, last names of both of the authors should be written.

Cinicioglu and Keleşoğlu (1993) mention about the soft paddings...

- iv.** If there are more than two authors, cite only the surname of the first author followed by “et al.”

...asserted by Öztoprak et al.. (1999)

- v.** If an author has more than one publishment in the same year, different symbols (i.e. a,b,c..) must be used with the years.

...result of the studies made by Bozbey et al (2003a)

- vi.** If the resource is anonymous the word “anon” must be used.

...the realities spoken in recent times (Anon 1998: 53) ...

- vii.** if a newspaper article with an unknown writer is used, name of the newspaper, date of publication, page number should be written.

The floods occured in the region effect the structural features (Atlas, 1998: 6)

- viii.** The studies made use of thesis, alphabetically ordered according to the surnames of the writers. The name of the magazine, book or booklet , etc. should be in italic and bold letters.

- ix.** For Internet resources, the name of the writer should be shown as mentioned before. If no writers name, the name of the resources and the date must be given

Some knowledge takes place about the bazaar (İMKB, 23.06.2003)

- x.** For the internet resources with unknown writers URL-sequence number and year should be written as follow:

(URL-1, 2003), (URL-1 and URL-2, 2003), According to URL-1 (2003)

15. References must be prepared as below:

Books :

SURNAME, NAME, Publication Year, Name of Book, Publishing, Place of Publication, ISBN.

MERCER, P.A. and SMITH, G., 1993, Private Viewdata in the UK, 2

Journals:

SURNAME, NAME , Publication Year, Name of Article, Name of Journal, Volume Number and Page Numbers.

EVANS, W.A., 1994, Approaches to Intelligent Information Retrieval, Information Processing and Management, 7 (2), 147-168.

Conferences:

SURNAME, NAME , Publication Year , Name of Report, Name of Conference Bulletin, Date and Conference Place, Place of Publication : Publishing , Page Numbers

SILVER, K., 1991, Electronic Mail: The New Way to Communicate, 9th International Online Information Meeting, 3-5 December 1990, London, Oxford: Learned Information, 323-330.

Thesis :

SURNAME,NAME , Publication Year, Name of Thesis, Master's Degree/Doctorate, Name of Institute

AGUTTER, A.J., 1995, The Linguistic Significance of Current British Slang, Thesis (PhD), Edinburgh University.

Maps:

SURNAME, NAME , Publication Year, Title, Scale, Place of Publication: Publishing.

MASON, James, 1832, Map of The Countries Lying Between Spain and India, 1:8.000.000, London: Ordnance Survey.

Web Pages:

SURNAME, NAME, Year, Title [online], (Edition), Place of Publication , Web address: URL

HOLLAND, M., 2002, Guide to Citing Internet Sources [online], Poole, Bournemouth University, http://www.bournemouth.ac.uk/library/using/guide_to_citing_internet_sourc.html, [Date Accessed: 4 November 2002].

DERGİNİN AMACI VE KAPSAMI

HOMEROS (E-ISSN: 2667-4688), 2018'de yayın hayatına başlayan **uluslararası hakemli ve süreli** bir dergidir. Dergi, filoloji dallarında yapılmış özgün çalışmalara yer vermeyi amaçlar. Bu çerçevede, yüksek kalitede teorik ve uygulamalı makalelere yer verilmektedir. Filoloji alanında çalışan sanatçılar, akademisyenler, araştırmacılar ve profesyonellerin görüş ve çalışmaları bir araya getirilmektedir. Dergideki makaleler; **KIŞ (Ocak)**, **BAHAR (Nisan)**, **YAZ (Temmuz)** ve **GÜZ (Ekim)** dönemleri olmak üzere yılda dört kez yayımlanmaktadır. HOMEROS, açık erişimli elektronik bir dergidir. Dergide yayımlanan tüm makalelere **DOI numarası** atanır (DOI Prefix:10.33390/HOMEROS).

YAYIN İLKELERİ

1. HOMEROS (E-ISSN: 2667-4688) , 2018'de yayın hayatına başlayan uluslararası hakemli ve süreli bir dergidir. Dergi, filoloji dallarında yapılmış özgün çalışmalara yer vermeyi amaçlar. Bu çerçevede, yüksek kalitede teorik ve uygulamalı makalelere yer verilmektedir. Filoloji alanında çalışan sanatçılar, akademisyenler, araştırmacılar ve profesyonellerin görüş ve çalışmaları bir araya getirilmektedir. Dergideki makaleler; KIŞ (Ocak), BAHAR (Nisan), YAZ (Temmuz) ve GÜZ (Ekim) dönemleri olmak üzere yılda dört kez yayımlanmaktadır. Yayınlanmak üzere gönderilen bütün makaleler, baş editörler, editöryel kurul ve hakemlerce değerlendirilir.
2. Dergi dili **Türkçe, Azerice, İngilizce** ve **Rusça** olup, orijinal araştırma makalesi, teknik not, editöre mektup, tartışma, vaka takdimi ve derleme türünde bilimsel çalışmalar yayınlanır.
3. Yalnızca özgün niteliği olan bilimsel araştırma çalışmalarına yer verilir. Bilimsel çalışmada üretilen bilginin yeni olması, yeni bir yöntem öne sürmesi ya da daha önce var olan bilgiye yeni bir boyut kazandırmış olması gibi niteliklerin aranması esastır.
4. Açık **erişimli elektronik** bir dergi olan *HOMEROS*'ta yayımlanan tüm makalelere **DOI numarası** atanmaktadır. Dergide yayımlanan makalelere dünya çapında tüm araştırmacılar, tam erişime sahip olmakta ve herhangi bir abonelik ücretleri ödemededen indirebilmektedir.
5. Baş editör ve ilgili editörlerin bilgisi dahilinde, yayın koşullarına uymayan yazıları yayınlamamak, düzeltmek üzere yazarına geri vermek, biçimce düzenlemek yetkisine sahiptir. Yayınlanmak üzere gönderilen yazılar, baş editörler ve konuyla ilgili olan editörlerin uygun gördüğü en az **iki hakem** tarafından değerlendirildikten sonra yayınlanması uygun görülürse dergide basılır. Bir hakemin olumlu diğer hakemin olumsuz görüş verdiği makaleler üçüncü bir hakeme gönderilir. Hakemlere gönderilecek yazılarda yazarın kimliği saklı tutulur. **Kör hakemlik** uygulaması geçerlidir. Ayrıca, hakemler hakkında da yazarlara bilgi verilmez. Çalışmalar sıraya alınmak koşulu ile yayınlanır.

6. Hakem sürecine dair işleyiş baş editörlerin kontrolünde gerçekleştirilir. Hakem onayından geçse bile, baş editörlerin uygun bulmadığı ya da kabul etmediği bir yayın dergide sürece dahil edilmez. Bu konuda yazar ya da yazarlar dergi ile diğer organlar üzerinde bir yükümlülük oluşturamaz.
7. Baş Editör konuyla ilgili olan diğer editörlerin görüşünü alarak hakem ataması için verilen süre 7 gündür. Değerlendirilmek üzere hakemlere gönderilen makalelere 30 gün içinde hakem tarafından yanıt verilmesi beklenir. Bu sürenin aşılması durumunda editör yeni hakem ataması yaparak eski hakemden isteği geri çeker.
8. Makale kabul kararında verilen "Düzeltilme gerekli" kararından sonra **15 gün** içinde gerekli değişiklikler yazar tarafından yapılmalıdır.
9. Dergide yayınlanmak üzere gönderilen yazıların daha önce **başka bir yerde yayınlanmamış olması veya yayınlanmak üzere gönderilmemiş olması** gerekir. Daha önce **konferanslarda sunulmuş ve özeti yayınlanmış çalışmalar**, bu durum belirtilmek üzere kabul edilebilir. Ayrıca, çalışma **bir kurum tarafından destek görmüşse veya tezden üretilmişse** çalışmanın başlığına verilecek dipnotla bu durumun belirtilmesi gerekir. Yayın için gönderilmiş çalışmalarını herhangi bir nedenle dergiden çekmek isteyenlerin bir yazı ile dergi yönetimine başvurmaları gerekir. Yayın kurulu, gönderilmiş yazılarda makale sahiplerinin bu koşullara uymayı kabul ettiklerini varsayar.
10. Eserlerin tüm sorumluluğu ilgili yazarlarına aittir. Eserler dergimizde belirtilen uluslararası kabul görmüş bilim etik kurallarına uygun olarak hazırlanmalıdır. Gerekli hallerde, Etik Kurul Raporu'nun bir kopyası eklenmelidir.
11. *HOMEROS'a* sunulan makaleler, başka bir çalışmadan kısmen ya da tamamen kopyalanmamış (plagiarizm) olup olmadıkları "iThenticate" intihal yazılım tarama programı ile kontrol edildikten sonra hakemlere yollanır. Plagiarizm sonucu yüksek çıkan makaleler (**%20 ve üzeri**) için yazardan düzenleme talep edilir. Gerekli düzenlemenin **60 gün** içerisinde yapılmaması durumunda makale reddedilir.
12. Yayınlanan her türlü çalışmanın yayın hakkı dergiye aittir.
13. Dergiye gönderilen yazılara **teelif hakkı ödenmez**.
14. Hiçbir çalışmanın bir başka çalışmadan farklılığı veya üstünlüğü yoktur. Her bir yazar ve çalışma aynı hak ve eşitliğe sahiptir. Her hangi bir ayrıcalık tanınmaz.
15. Dergimizde yayımlanmak üzere gönderilen eserler dergi yazım kurallarına göre hazırlanmalıdır. Yazım kuralları ve ilgili şablon "Yazım Kuralları" başlığı içerisinde yer almaktadır.
16. Değerlendirilmek üzere gönderilen makaleler belirlenen şablona göre hazırlandıktan sonra 25 sayfayı geçmemelidir. Makale özeti 300 kelimeyi aşmamalı ve en az 3 en fazla 7 olmak üzere anahtar kelime yazılmalıdır.

YAZIM KURALLARI

1. Makalelerin, A4 kâğıt boyutunda ve standart Word formatında, kenar boşlukları; üst:2,5 alt: 2,5 sol: 2,5 ve alt: 2,5 cm **tek satır** aralıklı ve **iki yana yaslı** şeklinde yazılması gerekir.
2. Makalelerde sayfa sınırlaması olmamakla birlikte, üst limit olarak **25 sayfanın** aşılmaması beklenmektedir.
3. Yazar bilgilerinin yer almadığı makale dosyası; Türkçe başlık, Türkçe özet, İngilizce başlık, İngilizce özet, özetlerin yanında anahtar kelimeler ve devamında giriş, ana metin, sonuç, kaynakça ve eklerden oluşmalıdır.
4. Üstbilgi, altbilgi ya da sayfa numarası eklenmemelidir.
5. Makaleler, **Türkçe, Azerice, İngilizce ve Rusça** olarak hazırlanabilir.
6. Yazının başına **150 sözcüğü geçmeyen özet** (abstract) eklenmelidir. Yazı dili Türkçe ise, mutlaka İngilizce özet ve İngilizce Başlık eklenmelidir.
7. Özetten sonra makalenin içeriğini belirten **en fazla 5 anahtar kelime** (Türkçe ve İngilizce) belirtilmelidir.
8. Özetler ve anahtar kelimeler Times New Roman 10 Punto, italik, tek satır aralığında ve iki yana yaslı şekilde hazırlanmalıdır.
9. Ana Metin, Times New Roman, 12 Punto, tek satır aralığında, iki yana yaslı şekilde hazırlanmalıdır. Her bir paragraf aralığı (sonra 6 nk) boşluk bırakılmalıdır. Paragrafların ilk satırları 1,25 cm içeriden başlamalıdır.
10. Türkçe ve İngilizce başlıklar, Türkçe ve İngilizce özet bölümlerinin üzerine büyük harfle, ortalanarak, 1,5 satır aralıklı, Times New Roman, 12 punto ve kalın (bold) olarak yazılmalıdır. Makalenin ana başlık ve alt başlıkları ise 2., 2.1., 2.1.1. gibi ondalıklı şekilde, giriş başlığından başlayarak (Kaynakça hariç) numaralandırılmalı ve kalın (bold) yazılmalıdır. Ana başlıklar büyük harfle yazılmalı, alt başlıkların ise yalnızca ilk harfi büyük olmalıdır. Başlıklardan önce ve sonra 6 nk boşluk bırakılmalıdır.
11. **Tüm şekil, tablo ve grafiklere** bir başlık verilmeli ve başlıklar ardışık olarak numaralandırılmalıdır. Başlık tablo, şekil veya grafiğin üstünde sayfaya ortalı Times New Roman, 12 punto, kalın (bold) olarak yer almalıdır. Tablo, şekil veya grafik yazısı no'su ile birlikte verildikten sonra tek nokta konularak tablo, şekil veya grafik ismi yazılmalıdır. Kaynak bildirimleri tablo, şekil veya grafiklerin altında 11 punto olarak verilmelidir.
12. Dipnotlar (açıklama içeren) metin içinde numaralanmalı, ayrı bir sayfada numara sırasına göre "Notlar" başlığı altında Times New Roman 11 punto ile yazılmalı ve metnin arkasına konmalıdır.
13. Makalede matematiksel denklem ve formüller numara verilerek sıralanmalıdır. Numaralandırma satırın en sağında parantez içinde yapılmalıdır.
14. Metin içinde atıfları belirtmek için **Harvard referans tekniği** kullanılmalıdır. Bu tekniğe göre metin içinde geçen atıflar, yazar soyadı ve parantez içinde yer alan yayın yılı ile belirtilir. Konuyla ilgili örnekler aşağıda sırasıyla verilmiştir.

i. Yazar adı cümlenin doğal bir parçası olarak kullanılmışsa yayın yılı parantez içinde;

Gürkaynak (2002) kimyasal çözeltiler üzerinde yapmış olduğu ...

ii. Yazar adı cümlenin doğal bir parçası olarak kullanılmamışsa yazar adı, basım yılı ve sayfa sayısı şeklinde olmalıdır;

En son çalışmalar (Pınar, 2003: 12) uygulamanın ...

iii. İki yazarın bulunması durumunda, her iki yazarın soyadı da kullanılır.

Cinicioglu ve Keleşoğlu (1993) yumuşak dolgular üzerinde ...

iv. İkidenden fazla yazar olması durumunda ilk yazarın soyadını “ve diğ.” ifadesi takip eder.

Öztoprak ve diğ. (1999) tarafından öne sürülen ...

v. Eğer aynı yazarın aynı yılda basılmış birden fazla yayını kullanılmışsa basım yıllarının sonuna alfabetik bir karakter ilave edilir.

Bozbey ve diğ. (2003a) tarafından yapılan çalışmalar bu sonucu ...

vi. Eğer anonim bir kaynak kullanılmışsa “anon” ifadesi kullanılır.

Son zamanlarda konuşulan gerçekler (Anon 1998: 53) ...

vii. Eğer yazarı belirsiz bir gazete yazısı kullanılacaksa gazete adı, basım yılı ve sayfa no;

Bölgede görülen sel baskınları yapısal özellikleri etkilemektedir (Atlas, 1998: 6)

viii. Tez çalışmasında faydalanılan yayınlar yazar soyadlarına göre alfabetik sırayla sıralanır. Yayının basıldığı derginin, kongre kitapçığının, kitabın vb. adı eğik (italik) olarak gösterilir

ix. İnternette alınan kaynaklara atıf yapılırken, yazar adı varsa daha önce belirtildiği şekilde gösterilir. Yazar adı yoksa kaynağı sunan kurumun adı ve tarih kullanımı aşağıdaki şekilde gösterilir.

Pazar hakkında bilgiler yer almaktadır (İMKB, 23.06.2003) veya

Yazarı belli olmayan internet kaynaklarına atıf yapılırken, büyük harflerle URL-sıra numarası, yıl şeklinde yazılmalıdır. Örneğin:

(URL-1, 2003), (URL-1 ve URL-2, 2003

URL-1'e (2003) göre ...

15. **Kaynakça** *Times New Roman*, 12 punto şeklinde yazarların soyadları göz önüne alınarak alfabetik sırayla ve aslı biçimde çalışmanın sonunda bulunmalıdır. Her kaynak arasındaki paragraf aralığı (sonra 6 nk) olmalıdır. Eğer yazarın/ların aynı yıl içerisinde birden fazla çalışmasına atıf yapılmışsa ise bu çalışmaların yayın yılı sonuna (a,b,c,..) gibi semboller verilerek sıralanmalıdır. Makale ve bildirilerde dergi ve sempozyum/Kongre adı, kitap ve tezlerde ise kitap ve tez adı italik olarak yazılmalıdır. Kaynakça aşağıda gösterildiği şekilde düzenlenmelidir.

Kitap referansı için gösterim

Yazarın SOYADI, ADI., (Yayın yılı), *Kitap adı*, Yayınevi, Basım Yeri, ISBN.

MERCER, P.A. and SMITH, G., (1993), *Private Viewdata in the UK*, 2

Dergilerdeki makaleler için gösterim

Yazarın SOYADI, ADI., (Yayın yılı), Makalenin adı, *Derginin Adı*, Cilt no ve (bölüm)

EVANS, W.A., (1994), Approaches to Intelligent Information Retrieval, *Information Processing and Management*, 7 (2), 147-168.

Konferans bildirileri için gösterim

Yazarın SOYADI, ADI., (Yayın yılı), Bildiri Adı, *Konferans Kitapçığının Adı*, Tarih ve Kongre Yeri, Basım Yeri: Yayınevi, sayfa numaraları

SILVER, K., (1991), Electronic Mail: The New Way to Communicate, *9th International Online Information Meeting*, 3-5 December 1990 London, Oxford: Learned Information, 323-330.

Tezler için gösterim

Yazarın SOYADI, ADI., (Yayın yılı), *Tezin Adı*, Yüksek Lisans/Doktora, Enstitü Adı

AGUTTER, A.J., (1995), *The Linguistic Significance of Current British Slang*, Thesis (PhD), Edinburgh University.

Haritalar için gösterim

SOYADI, ADI., (Yayın Yılı), *Başlık*, Ölçek, Basım Yeri: Yayınevi.

MASON, James, (1832), *Map of The Countries Lying Between Spain and India*, 1:8.000.000, London: Ordnance Survey.

Web sayfaları için gösterim

Yazarın SOYADI, ADI., (Yıl), *Başlık [online]*, (Edition), Yayın Yeri, Web adresi:URL

HOLLAND, M., (2002), *Guide to Citing Internet Sources* [online], Poole, Bournemouth University,
http://www.bournemouth.ac.uk/library/using/guide_to_citing_internet_sourc.html [Erişim Tarihi: 4 Kasım 2002].

ETHICAL GUIDELINES

HOMEROS is committed to meeting and upholding standards of ethical behaviour at all stages of the publication process. It strictly follows the general ethical guidelines provided by the Committee on Publication Ethics (COPE) and the Open Access Scholarly Publishers Association (OASPA). Depending on these principles and general publication requirements, editors, peer reviewers, and authors must take the following responsibilities in accordance to professional ethic and norms. The proper and ethical process of publishing is dependent on fulfilling these responsibilities.

1. The Responsibilities of Editors

1.1. The General Responsibilities

- Editors should be accountable for everything published in their journals.
- The editor should make the efforts to improve the quality of and contribute to the development of the journal.
- The editor should support authors' freedom of expression.

1.2. Relations with Readers

- Readers should be informed about who has funded research or other scholarly work and whether the funders had any role in the research and its publication and, if so, what this was.
- The editor should ensure that the non-peer-reviewed sections of the journal (letters, essays, announcements of conferences etc.) are clearly identified.
- The editor should make efforts to ensure that the articles published align with the knowledge and skills of the readers.

1.3. Relations with Reviewers

- The editor should match the knowledge and expertise of the reviewers with the manuscripts submitted to them to be reviewed ensuring that the manuscripts are adequately reviewed by qualified reviewers.
- The editor should require reviewers to disclose any potential competing interests before agreeing to review a submission.
- The editor should provide necessary information about the review process to the reviewers about what is expected of them.
- The editor must ensure that the review process is double blind and never reveal the identities of the authors to the reviewers or vice versa.
- The editor encourage reviewers to evaluate manuscripts in an objective, scientific and objective language.
- The editor should develop a database of suitable reviewers and update it on the basis of reviewer performance and timing

- In the reviewer database; It should be attentive to scientists who evaluate the manuscripts objectively, perform the review process on time, evaluate the manuscript with constructive criticism and act in accordance with ethical rules.

1.4. Relations with Authors

- The editor should provide clear publication guidelines and an author guidelines of what is expected of them to the authors and continuously review the guidelines and templates.
- The editor should review the manuscript submitted in terms of guidelines of the journal, importance of the study, and originality and if the decision to reject the manuscript is made editor should explain it to the authors with clear and unbiased way. If the decision is made that the manuscript should be revised by the authors in terms of written language, punctuation, and/or rules in the guidelines (spacing, proper referencing, etc.) the authors should be notified and given time to do the corrections accordingly.
- The authors should be provided with necessary information about the process of their review (at which stage is the manuscript at etc.) complying with the rules of double blind review.
- In the case of an editor change, the new editor should not change a decision taken by the previous editor unless it is an important situation.

1.5. Relations with Editorial Board Members

xviii

- Editor should provide publication policies and guidelines to the editorial board members and explain what is expected of them.
- Editor should ensure that the editorial board members have the recently updated publication guidelines and policies.
- Editor should review the editorial board members and include members who can actively contribute to the journal's development.
- Editorial board members should be informed about their roles and responsibilities such as
 - Supporting development of the journal
 - Accepting to write reviews in their expertise when asked
 - Reviewing publication guidelines and improving them consistently
 - Taking responsibility in journal's operation

2. The Ethical Responsibilities of Reviewers

- The reviewers must only agree to review manuscripts which align with their expertise.
- The reviewers must make the evaluation in neutrality and confidentiality. In accordance with this principle, they should destroy the manuscripts they examine after the evaluation process, but use them only after they are published.

Nationality, gender, religious belief, political belief and commercial concerns should not disrupt the neutrality of the assessment.

- The reviewers must only review manuscripts which they do not have any conflict of interests. If they notice any conflict of interest they should inform the editor about it and decline to be a reviewer to the related manuscript.
- Reviewers must include the Manuscript Evaluation Form for the manuscripts they evaluate without indicating their names to protect the blind review process. And they should include their final decision about the manuscript whether or not it should be published and why.
- The suggestions and tone of the reviews should be polite, courteous and scientific. The reviewers should avoid including hostile, disrespectful, and subjective personal comments. When these comments are detected they could be reviewed and returned to the reviewer to be revised by the editor or editorial board.
- The reviewers should respond in time when a manuscript is submitted to them to be reviewed and they should adhere to the ethical responsibilities declared hereby.

3. The Ethical Responsibilities of Author(s)

- Submitted manuscripts should be original works in accordance with the specified fields of study.
- Manuscripts sent for publication should not contradict scientific publication ethics (plagiarism, counterfeiting, distortion, republishing, slicing, unfair authorship, not to mention the supporting organization).
- The potential conflicts of interest of the author(s) should be stated and the reason should be explained
- The bibliography list is complete and should be prepared correctly and the cited sources must be specified.
- The names of the people who did not contribute to the manuscript should not be indicated as an authors, they should not be suggested to change the authors order, remove the author, or add an author for a manuscript that is submitted for publication. Nevertheless, they should identify individuals who have a significant share in their work as co-authors. A study cannot be published without the consent of all its authors.
- Author(s) are obliged to transmit the raw data of the manuscript to the editor upon request of journal editors.
- The author(s) should contact the editor to provide information, correction or withdrawal when they notice the error regarding the manuscript in the evaluation and early view phase or published electronically.
- Author (s) must not send manuscripts submitted for publication to another journal at the same time. Articles published in another journal cannot be resubmitted to be published in the HOMEROS.

- In a manuscript that has reached the publication stage, the authors should fill in the "Copyright Transfer Form" and forward it to the editor.

4.The Ethical Responsibilities of Publisher

- The publisher acknowledges that the decision making process and the review process are the responsibility of the editor of HOMEROS
- The publisher is responsible for protecting the property and copyright of each published article and keeping a record of every published copy.
- The publisher is obliged to provide free access to all articles of the journal in electronic environment.

Plagiarism and unethical behavior

All manuscripts submitted to HOMEROS are reviewed through [iThenticate](#) software before publishing. The maximum similarity rate accepted is **20%**. Manuscripts which exceed these limits are analyzed in detail and if deemed necessary returned to the authors for revision or correction, if not they could be rejected to be published if any plagiarism or unethical behavior is detected.

Following are some of the behaviors which are accepted as unethical:

- Indicating individuals who have not intellectually contributed to the manuscripts as authors.
- Not indicating individuals who have intellectually contributed to the manuscripts as authors.
- Not indicating that a manuscript was produced from author's graduate thesis/dissertation or that the manuscript included was produced from a project's data.
- Salami slicing, producing more than one article from a single study.
- Not declaring conflicting interests or relations in the manuscripts submitted.
- Unveiling double blind process.

YAYIN ETİK KURALLARI

HOMEROS, yayın sürecinin her aşamasında etik davranış standartlarını benimsemeyi ve bunları yerine getirmeyi taahhüt etmektedir. Yayın Etik Komitesi (Committee on Publication Ethics - COPE) ve Açık Erişim Akademik Yayıncılar Derneği (Open Access Scholarly Publishers Association - OASPA) tarafından sağlanan genel etik yönergelerine sıkı bir şekilde bağlıdır. Bu yönergelerde belirtilen ilkelere ve genel yayın şartlarına bağlı olarak, mesleki ve etik standartlara göre editörler, hakemler ve yazarlar aşağıdaki sorumlulukları almalıdır. Yayın sürecinin düzgün ve etiğe uygun şekilde işlemesi bu sorumlulukların yerine getirilmesine bağlıdır.

1. Editörlerin Sorumlulukları

1.1. Genel Sorumluluklar

- Editör, dergide basılan tüm makalelerden sorumludur.
- Editör derginin niteliğinin iyileştirilmesine katkıda bulunmak için çaba sarf etmekle yükümlüdür.
- Editör, yazarların ifade özgürlüğünü desteklemelidir

1.2. Okuyucularla İlişkiler

- Okuyucular, eğer varsa, araştırmaya veya diğer bilimsel çalışmalara kimin finansman sağladığını ve fon sağlayıcıların araştırmada ve yayınlanmasında herhangi bir rolü olup olmadığı ve rolün ne olduğu hakkında bilgilendirilmelidir.
- Editörün, dergide hakem değerlendirmesinin gerekli olmadığı bölümlerin (editöre mektup, davetli yazılar, konferans duyuruları vb.) açıkça belirtildiğinden emin olması gerekmektedir.
- Editörün yayımlanan makalelerin dergi okuyucularının bilgi ve becerileriyle uyumlu olmasına dikkat etmelidir.

1.3. Hakemlerle İlişkiler

- Editör, hakemlere bilgi ve uzmanlıklarına uygun makaleleri göndermelidir. Böylece makalelerin alanında uzman kişilerce uygun bir şekilde değerlendirilmesi sağlanmalıdır.
- Editör, hakemlerin bir makaleyi değerlendirmeden önce makaleye ilişkin çıkar çatışmaları bulunmadığının onayını almakla yükümlüdür.
- Editörün hakem değerlendirme sürecine ilişkin gerekli tüm bilgileri ve hakemlerden yapması beklenenleri hakemlere iletmesi gerekmektedir.
- Editör, hakem değerlendirme sürecinin çifte körleme ile devam ettiğinden emin olmalı ve yazarlara hakemleri, hakemlere de yazarları ifşa etmemelidir.
- Hakemleri tarafsız, bilimsel ve nesnel bir dille çalışmayı değerlendirmeleri için teşvik etmelidir.

- Editör, hakemlere ilişkin bir veri tabanı oluşturmalı, hakemlerin zamanlama ve performansına göre veri tabanını güncellemelidir.
- Hakem veri tabanında; makaleleri objektif değerlendiren, hakemlik sürecini zamanında yerine getiren, makaleyi yapıcı eleştirilerle değerlendiren ve etik kurallara uygun davranan bilim insanlarının olmasına özen göstermelidir.

1.4. Yazarlarla İlişkiler

- Editör, yazarlara kendilerinden ne beklediğine ilişkin yayım ve yazım kurallarını sürekli güncellemelidir.
- Editör dergiye gönderilen makaleleri dergi yazım ve yayım kuralları, çalışmanın önemi, özgünlüğü, anlatım dili açısından değerlendirerek olumlu ya da olumsuz karar vermelidir. Eğer, makaleyi ilk gönderim sürecinde reddetme kararı alırsa, yazarlara bunun nedenini açık ve yansız bir şekilde iletmelidir. Bu süreçte, makalenin dilbilgisi, noktalama ve/veya yazım kuralları (kenar boşlukları, uygun şekilde referans gösterme, vb.) açısından tekrar gözden geçirilmesi gerektiğine karar verilirse, yazarlar bu konuda bilgilendirilmeli ve gerekli düzeltmeleri yapabilmeleri için kendilerine zaman tanınmalıdır.
- Yazarların makalelerinin durumuna ilişkin bilgi talebi olduğunda çifte körleme sürecini bozmayacak şekilde yazarlara makalelerinin durumuna ilişkin bilgi verilmelidir.
- Editör değişikliği durumunda, yeni editör önceki editör tarafından alınan bir karar önemli bir durum olmadığı sürece değiştirmemelidir.

1.5. Editörler Kurulu ile İlişkiler

- Editör, yeni editörler kurulu üyelerine derginin yayım ve yazım kurallarını iletmeli ve kendilerinden beklenenleri açıklamalıdır.
- Editör, editörler kurulu üyelerini değerlendirmeli ve derginin gelişimine aktif olarak katılım gösterecek üyeleri editörler kuruluna seçmelidir.
- Editör, Editörler kurulu üyeleri ile sürekli iletişim halinde bulunmalı ve gelişmelerden haberdar etmelidir.
- Editör, editörler kurulu üyelerini aşağıda yer alan rolleri ve sorumluluklarına ilişkin bilgilendirmelidir
 - Derginin gelişimini desteklemek
 - Kendilerinden istendiğinde uzmanlık alanlarına ilişkin derlemeler yazmak
 - Yayın ve yazım kurallarını gözden geçirmek ve iyileştirmek
 - Derginin işletiminde gerekli sorumlulukları yerine getirmek

2. Hakemlerin Etik Sorumlulukları

- Hakemlerin yalnızca uzmanlık alanlarına ilişkin makalelere hakemlik yapmaları gerekmektedir.

- Hakemler, değerlendirmeyi yansızlık ve gizlilik içinde yapmalıdır. Bu ilke gereğince inceledikleri makaleleri değerlendirme sürecinden sonra yok etmeli, ancak yayımlandıktan sonra kullanılmalıdır. Uyruk, cinsiyet, dinsel inanç, siyasal inanç ve ticari kaygılar, değerlendirmenin yansızlığını bozmamalıdır.
- Hakemler, çıkar çatışması-çıkar birliği olduğunu anladıklarında, makaleyi değerlendirmeyi reddederek, editörlere bilgi vermelidir.
- Hakemlerin değerlendirdikleri makalelere ilişkin Hakem Değerlendirme Formunu doldurmaları gerekmektedir. Hakemlerin değerlendirdikleri makalenin yayımlanabilir olup olmadığına ilişkin kararları ile kararlarına ilişkin gerekçelerini de bu formda belirtmelidirler.
- Hakemler, değerlendirmeyi akademik görgü kurallarına uygun biçimde, yapıcı bir dille yapmalı; hakaret ve düşmanlık içeren kişisel yorumlardan kaçınmalıdır. Hakemlerin bu tür bilimsel olmayan yorumlarda buldukları tespit edildiğinde yorumlarını yeniden gözden geçirmeleri ve düzeltmeleri için editör ya da editörler kurulu tarafından kendileriyle iletişime geçilebilmektedir.
- Hakemlerin kendilerine verilen süre içerisinde değerlendirmelerini tamamlamaları gerekmekte ve burada belirtilen etik sorumluluklara uymaları beklenmektedir.

3.Yazar(lar)ın Etik Sorumlulukları

- Gönderilen makaleler belirtilen çalışma alanlarına uygun özgün çalışmalar olmalıdır.
- Yayınlanmak amacıyla gönderilen makaleler bilimsel yayın etiğine (intihal, sahtecilik, çarpıtma, tekrar yayın, dilimleme, haksız yazarlık, destekleyen kuruluşu belirtmemek) aykırı olmamalıdır.
- Yazar(lar)ın potansiyel çıkar çatışmaları belirtilmeli ve nedeni açıklanmalıdır
- Kaynakça listesi eksiksiz olup doğru hazırlanmalı ve alıntı yapılan kaynaklar mutlaka belirtilmelidir.
- Makaleye katkı sağlamayan kişilerin adı, yazar olarak yazılmamalı, yayımlanmak üzere başvurusu yapılan bir makalenin yazar sırasını değiştirme, yazar çıkartma, yazar ekleme önerilmemelidir. Bununla beraber, Çalışmalarında önemli derecede payları olan şahısları ortak yazar olarak belirtmelidirler. Bir çalışma, yazarlarının tümünün rızası olmadan yayımlanamaz.
- Yazar(lar) dergi editörleri talep ettiği takdirde makalenin ham verilerini editöre iletmekle yükümlüdür.
- Yazar(lar), değerlendirme ve erken görünüm aşamasındaki ya da elektronik ortamda yayımlanmış makalesiyle ilgili hatayı fark ettiklerinde bilgi vermek, düzeltmek ya da geri çekmek için editörle iletişime geçmesi gerekir.
- Yazar(lar) yayımlanması amacıyla gönderilen makalelerini aynı anda başka bir dergiye gönderemezler. Başka bir dergide yayınlanan makaleler HOMEROS'e yayımlanmak amacıyla tekrar gönderilemez.
- Yayın aşamasına gelmiş bir makalede yazarlar "Telif Hakkı Devir" formunu doldurmalı ve editöre iletmelidir.

4.Yayıncının Etik Sorumlulukları

- Yayıncı, makale yayınlama sürecinin tüm aşamalarında karar merciinin editörün sorumluluğunda olduğunu kabul etmelidir.
- Yayıncı, yayınlanmış her makalenin mülkiyet ve telif hakkını korumakla ve yayınlanmış her kopyanın kaydını saklamakla yükümlüdür.
- Yayıncı, derginin tüm sayılarındaki makalelere ücretsiz olarak elektronik ortamda erişimini sağlamakla yükümlüdür.

İntihal ve Etik Dışı Davranışlar

HOMEROS'a gönderilen tüm makaleler basılmadan önce [iThenticate](#) yazılım programı ile taranmaktadır. Kabul edilen en yüksek benzeşim oranı **%20'dir**. Bu oranı aşan makaleler ayrıntılı olarak incelenir ve gerekli görülürse gözden geçirilmesi ya da düzeltilmesi için yazarlara geri gönderilir, intihal ya da etik dışı davranışlar tespit edilirse yayımlanması reddedilebilir.

Aşağıda etik dışı bazı davranışlar listelenmiştir:

- Çalışmaya fikren katkıda bulunmayan kişilerin yazar olarak belirtilmesi.
- Çalışmaya fikren katkıda bulunan kişilerin yazar olarak belirtilmemesi.
- Makale yazarın yüksek lisans/doktora tezinden ya da bir projeden üretilmişse bunun belirtilmemesi.
- Dilimleme yapılması yani, tek bir çalışmadan birden fazla makale yayımlanması.
- Gönderilen makalelere ilişkin çıkar çatışmalarının bildirilmemesi.
- Çifte körleme sürecinin deşifre edilmesi.

HOMEROS

E-ISSN: 2667-4688

Volume / Cilt: 3
Issue / Sayı: 4
October / Ekim 2020

CONTENT / İÇİNDEKİLER

xxv

Referred Manuscripts / Hakemli Makaleler

OXFORD DICTIONARY OF IDIOMS ADLI SÖZLÜKTEKİ DEYİMLER VE DEYİM OLMAYAN SÖZ ÖBEKLERİYLE İLGİLİ BİR DEĞERLENDİRME (V)

AN EVALUATION OF IDIOMS AND OTHER WORD GROUPS IN OXFORD DICTIONARY OF IDIOMS (V)

Necmi AKYALÇIN & Damla AYDOĞAN 129-138

DERLEME SÖZLÜĞÜ'NDE YALAN VE YALANCI ANLAMINDA KULLANILAN SÖZCÜKLER

WORDS USED INSTEAD OF LIE AND LIAR WORDS IN THE COMPILATION GLOSSARY (DERLEME SÖZLÜĞÜ)

Özgül ÖZBEK 139-150

ANTİK YAZARLARIN VE YAZITLARIN IŞIĞINDA ETRÜSK KADINININ TOPLUMDAKİ YERİ

THE POSITION OF THE ETRUSCAN WOMAN IN SOCIETY IN THE LIGHT OF ANCIENT WRITERS AND INSCRIPTIONS

Işık ALBASAN 151-156

OXFORD DICTIONARY OF IDIOMS ADLI SÖZLÜKTEKİ DEYİMLER VE DEYİM OLMAYAN SÖZ ÖBEKLERİYLE İLGİLİ BİR DEĞERLENDİRME (V)

AN EVALUATION OF IDIOMS AND OTHER WORD GROUPS IN OXFORD DICTIONARY OF IDIOMS (V)

Necmi AKYALÇIN* & Damla AYDOĞAN**

* Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi,
TÜRKİYE, e-mail: nakyalcin@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7461-7773>

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi,
TÜRKİYE, e-mail: damlaaydogan94@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9515-2848>

Geliş Tarihi: 02 Ekim 2020; Kabul Tarihi: 16 Aralık 2020
Received: 02 October 2020; Accepted: 16 December 2020

ÖZET

Türkçe, söz varlığı zengin ve köklü bir dildir. Böylesi zengin ve köklü bir dilin söz varlığı içerisinde deyimlerin yeri de elbette fazladır. Ancak, deyimler yalnızca Türkçeye özgü söz öbekleri değildir. Dünyanın diğer dillerinin söz varlığı içerisinde de deyimler bulunmaktadır. İngilizce bu dillerden yalnızca biridir. Bu çalışmanın evrenini İngilizce deyimlerin ele alındığı “Oxford Dictionary Of Idioms” adlı sözlük oluşturmaktadır. Konusunu ise, bu sözlükteki H, I-İ ve J harflerinin madde başlarında deyim olarak değerlendirilen; ancak deyim özelliği tartışmalı yapılar oluşturmaktadır. Bu konuda daha önce yayımlanan dört makalede, sözlükteki A ve B harfleri altında madde başı olarak verilen deyimler; C harfi altında madde başı olarak verilen deyimler; D ve E harfi altında madde başı olarak verilen deyimler ve son olarak da F ve G harfi altında madde başı olarak verilen deyimler incelenmiştir. Bu çalışma da diğerlerinin devamı olduğundan, aynı yaklaşım ve değerlendirmelerle H, I-İ ve J harflerinde yer alan deyim olabilecek yapılar saptanarak sayısal verilerle ortaya konmuştur.

Anahtar Sözcükler: Oxford Dictionary, Deyimler, Söz öbekleri.

ABSTRACT

Turkish is a language rich in vocabulary and deep-rooted. Of course, idioms have a great place in the vocabulary of such a rich and deep-rooted language. However, idioms are not just phrases specific to Turkish. There are also idioms in the vocabulary of other languages of the world. English is only one of these languages. The dictionary named “Oxford Dictionary of Idioms”, in which English idioms are discussed, constitutes the universe of this study. The subject is that the letters H, I-I and J in this dictionary are evaluated as an expression at the beginning of the item; however, the idiomatic feature creates controversial structures. In four previous articles on this subject, the phrases given under the letters A and B in the dictionary as per item; The expressions given under the letter C as per item; The expressions given as heading under the letter D and E and finally the expressions given as the head of the item under the letter F and G were examined. Since this study is a continuation of the others, the structures that can be idioms in the letters H, I-I and J were determined and presented with numerical data with the same approach and evaluations.

Key Words: *Oxford dictionary, İdioms, Word Groups.*

Türkçe, söz varlığı açısından dünyadaki birçok dile göre daha zengin ve köklü bir dildir. Bundan dolayıdır ki, Türkçede deyimlerin sayısı oldukça fazladır. Ancak, deyimler yalnızca Türkçeye özgü söz öbekleri değildir. Dünyanın diğer dillerinin söz varlığı içerisinde de deyimler bulunmaktadır. İngilizce bu dillerden yalnızca biridir. “Oxford Dictionary Of Idioms” adlı sözlükteki, A, B, C, D, E, F ve G harfleri altında madde başı olarak verilen ve deyim olarak değerlendirilebilecek yapılar daha önce aynı konu içerikli olarak I., II., III., ve IV. başlıklı makalelerde incelenmiş ve sayısal veriler ile ortaya konmuştur. Sözlükteki deyimlerden A ve B harfleri altında madde başı olarak verilen deyimler “Necmi Akyalçın” ve “Sercan Hamza Bağlama” tarafından yazılan “Oxford Dictionary Of Idioms Adlı Sözlükteki Deyimler ve Deyim Olmayan Söz Öbekleri Üzerine Bir Değerlendirme I” adlı makale ile; C harfi altında madde başı olarak verilen deyimler “Necmi Akyalçın” ve “Damla Aydoğan” tarafından “III International Conference of Awareness” adlı konferansta sunulan “Oxford Dictionary Of Idioms Adlı Sözlükteki Deyimler ve Deyim Olmayan Söz Öbekleri Üzerine Bir Değerlendirme II” adlı bildiri ile, D ve E “Oxford Dictionary Of Idioms Adlı Sözlükteki Deyimler ve Deyim Olmayan Söz Öbekleri Üzerine Bir Değerlendirme III” ve son olarak F ve G harflerinin altındaki madde başları “Necmi Akyalçın” ve “Damla Aydoğan” tarafından “Oxford Dictionary Of Idioms Adlı Sözlükteki Deyimler ve Deyim Olmayan Söz Öbekleriyle İlgili Bir Değerlendirme (IV)” adlı makale ile incelenmiştir. İlk üç makalede ulaşılan sonuçlar daha önceki yayınlarda tekrar hatırlatıldığı için bu çalışmada böyle bir bilgilendirmeye gidilmemiştir. Bu nedenle yalnızca son yayımlanan IV. makalede ulaşılan sonuçları yinelemek uygun olacaktır. Dördüncü makalede ulaşılan sonuçlar şu biçimdedir:

“F harfindeki 422 madde başının 74 adeti; G harfindeki 268 madde başının 44 adeti deyim olarak değerlendirilebilecek bir anlam/anlatım boyutuna sahiptir. Bu da F harfindeki toplam madde başının %18’ sine; G harfindeki toplam madde başının %17’üne karşılık gelmektedir. Sayısal verilere %5 gibi kayda değer bir yanılma payı da eklenirse D harfindeki madde başlarının %24’ine; E harfindeki madde başlarının ise %22’ine denk gelecektir.” (AKYALÇIN & AYDOĞAN, 2020b)

Bu çalışmadan önce yayınlanan dört makalede deyim kavramı ve önemli araştırmacılar tarafından yapılmış bazı deyim tanımlarına değinilmiştir. Bu nedenle çalışmada bu konuya genişçe bir yer verilmemiştir. Ancak bilinmelidir ki; deyimi oluşturan sözcükler, özel bir anlam/anlatım boyutu ile kalıplaşmış ve deyim öbeği haline gelmiş olmalıdır. Ancak “Oxford Dictionary Of Idioms (Oxford University Press 1999, 2004)” adlı sözlükte daha önce adı geçen iki çalışmada da açıklandığı gibi bu tanıma uymayan ve dolayısıyla deyim olmayan söz öbeklerine de yer verildiği görülmektedir. Söz konusu bu sözlüğün ön kapağında “idioms” yani “deyimler” yazmaktadır. Sözlüğü eline alan biri elbette ki bu sözlük içerisinde deyim olan yapılarla karşılaşmayı bekleyecektir. Fakat sözlükte daha önceki çalışmalarda da belirtildiği üzere gerçekten deyim olarak değerlendirilebilecek yapıların sayısının oldukça düşük olması dikkat çekicidir. Bu çalışmanın evrenini oluşturan sözlükte, deyim olamayacak özellikteki yapılara yer verildiği gibi, madde başlarının altındaki öbeğin deyim, atasözü veya kalıp söz olup olmadığı belirtilmediğinden durum daha da karmaşık bir hal almıştır. Sonuçta, bu çalışmanın evrenini oluşturan ve kapağında deyimler sözlüğü yazan bu sözlüğün içeriğinde, deyim olmayan yapıların olduğu da açıktır. Söz konusu bu sözlüğün (Oxford Dictionary Of Idioms) arka sayfasında sözlüğün içerisinde deyim olmayan yapıların da olduğu dile getirilmiştir. Yine de böyle bir açıklamayla bu sorunun ortadan kalkması pek de olası görünmemektedir. İngilizce elbette ki kendi özellikleri olan bir dünya dilidir ve Türkçeden ayrı özelliklere sahiptir. Ancak, İngilizceye özgü “phrasal verb” diye adlandırılan kalıplaşmış yapılar ile deyim kavramının iç içe geçmiş olması olasıdır. Buna karşın, söz edildiği üzere deyim olarak değerlendirilmesi gereken söz öbeklerinin gerçek anlam boyutundan mecaz/değişmece anlam boyutuna (küplere binmek, ipe un sermek vb) geçmiş olması gerekmektedir. Bu çalışmada söz konusu sözlüğün H, I-İ ve J harflerinin madde başları irdelenmiş ve deyim olan yapılar saptanmaya çalışılmıştır. Bu bilgiler ve açıklamalar doğrultusunda deyim olarak değerlendirilebilecek yapılar şunlardır:

H

1. **Make someone hair stand on end:** Tüylerini diken diken etmek.
 - Birini ürpertmek veya korkutmak. (s.133)
2. **Not turn a hair:** Kılını bile kıpırdatmamak.
 - Hareketsiz kalmak veya etkisiz olmak. (s.133)
3. **Split hair:** Kılı kırk yarmak.
 - Küçük veya ince ayırım yapan. (s.133)
4. **Hands down:** Tereyağından kıl çeker gibi.
 - (Özellikle kazanmak) kolayca ve kararlılıkla. (s.134)
5. **Sit on your hands:** Kılını bile kıpırdatmamak. (s.135)
 - Hareketsiz olmak. (s.264)
6. **Take a hand:** Parmağı olmak.
 - Bir şeyi belirlemede etkili olmak araya girmek. (s.135)
7. **Hang by a thread:** Topun ağzında olmak. (s.135)
 - Son derece güvensiz bir durumda olmak. (s.291)
8. **Be hard put to:** Akla kararı seçmek.
 - Çok zor bulmak. (s.136)

9. **A hard nut to crack:** Çetin ceviz (olmak).
- Anlaması veya etkilemesi zor olan kişi veya şey. (s.136)
10. **A hard nut:** Çetin ceviz (olmak). (s.137)
- Uğraşması ya da yemesi zor; müthiş biri. (s.204)
11. **Mad as a March hare:** Küplere binmiş. (s.137)
- Tamamen delirmiş. (s.204)
12. **Run with the hare and hunt with the hounds:** Tavşana kaç tazıya tut demek.
- Bir ihtilaf veya anlaşmazlıkta her iki tarafla da iyi şartlarda kalmaya çalışmak. (s.137)
13. **Harp on the same string:** Diline dolamak.
- Bir konuda bıktırıcı olmak. (s.137)
14. **Make hash of:** Yüzüne gözüne bulaştırmak.
- Berbat etmek; beceriksizlik. (s.137)
15. **Settle someone's hash:** Defterini dürmek.
- Bir kişiyle baş edip boyun eğdirmek. (s.137)
16. **Take your hat off to:** Şapka çıkarmak.
- Bir şeyi başarmış birine olan hayranlığı belirtmek. (s.138)
17. **Haul someone over coals:** İtin götüne sokmak. (s.138)
- Birini şiddetle kınamak. (s.57)
18. **Have had it:** Canına tak demek.
- 1) Çok kötü durumda olmak; tamir edilemeyecek veya en iyisini geçmiş olmak;
2) Aşırı derecede yorgun olmak.; 3) Tüm hayatta kalma şansını kaybetmiş; 4)
Artık birine veya bir şeye tahammül edememek. (s.138)
19. **Have it out with someone:** Dış bilemek.
- Tartışmalı bir konuyu biriyle yüzleşerek ve açık sözlü bir tartışma ya da tartışmaya girerek çözmeye çalışmak. (s.138)
20. **Do something standing on your head:** Gözü kapalı yapmak.
- Bir şeyi kolayca yapmak. (s.139)
21. **Get your head round (or around) something:** Jeton düşmek.
- Bir şeyi anlamak veya kabullenmek. (s.139)
22. **Give someone their head:** Götünü kaldırmak.
- Birine tam yetki ve hareket özgürlüğü vermek. (s.139)
23. **Head and shoulders above:** Dört başı mamur.
- Çok daha üstün (s.139)
24. **Keep your head above water:** Düze çıkmak.
- Zorluklara yenik düşmemek, özellikle borçtan kaçınmak. (s.139)

25. **Put your heads together:** Kafa kafaya vermek.
- Danışmak ve birlikte çalışmak. (s.139)
26. **Turn someone's head:** Başını döndürmek.
- Bir kişiyi mağrur etmek. (s.140)
27. **Be struck all of a heap:** Küçük dilini yutmak.
- Aşırı derecede endişeli olmak.
28. **Have your heart in your mouth:** Yüreği ağzına gelmek.
- Çok endişeli veya korkulu olmak. (s. 140)
29. **Heart of gold:** Altın kalpli olmak.
- Cömert bir doğası olmak. (s.140)
30. **Set the heather on fire:** Süpürge otunu ateşe vermek.
- Çok heyecanlı olmak. (s.141)
31. **Make heavy weather:** Yokuşa sürmek.
- Bir görev veya problemle başa çıkmada gereksiz zorluk yaşamak. (s.141)
32. **Dig in your heels:** Ayak diremek. (s.141)
- İnatla direnmek; kabul etmemek teslim. (s.78)
33. **Kick up your heels:** Vur patlasın çal oynasın.
- Canlı, eğlenceli zaman geçirmek. (s.141)
34. **Take yo your heels:** Tabanları yağlamak.
- Koşarak uzaklaşmak. (s.141)
35. **Come hell or high water:** İki eli kanda olsa da.
- Ne tür zorluklar olursa olsun. (s.141)
36. **Go to (or through) hell and back:** Cehenneme gidip geri gelmek.
- Son derece tatsız veya zor bir deneyime tahammül etmek. (s.142)
37. **Hell for leather:** Yel yeperek (yelken kürek).
- Mümkün olduğunca hızlı. (s.142)
38. **Play (merry) hell with:** Çarkına okumak.
- Kargaşaya atmak, dağıtmak. (s.142)
39. **On a hiding to nothing:** Boşa kürek çekmek.
- Yapıldığında başarılı olma olasılığı düşük veya dezavantajlı olma. (s.143)
40. **On your high horse:** Burnu havada (olmak).
- Kibirli veya kendini beğenmiş bir şekilde davranan birine atıfta bulunmak için kullanılır. (s.144)
41. **A hill of beans:** Beş para etmemek. (s.144)
- Önemsiz veya değersiz bir şey. (s.18)

42. **Hit the jackpot:** Turnayı gözünden vurmak.
- 1) Bir ikramiye kazanmak; 2) Özellikle hızlı bir şekilde çok para kazanmak, büyük veya beklenmedik bir başarı elde etmek. (s.144)
43. **Hit the mark:** Turnayı gözünden vurmak.
- Bir denemede başarılı olmak veya doğru bir tahminde bulunmak. (s.144)
44. **Hit the spot:** Turnayı gözünden vurmak. (s.145)
- Tam olarak gerektiği gibi. (s.273)
45. **Live high on (or off) the hog:** Bir eli yağda bir eli balda olmak.
- Lüks bir yaşama sahip olmak. (s.145)
46. **Hoist with your own petard:** Kendi kazdığı kuyuya düşmek. (s.145)
- Başkalarına sorun çıkarmak için yapılan planlar size geri teper. (s.217)
47. **Be left holding the baby:** Kabak başına patlamak.
- Uyarılmadan istenmeyen bir sorunla baş başa bırakılmak. (s.146)
48. **Money burns a hole in your pocket:** Cebi delik olmak. (s.145)
- Ele geçer geçmez para harcamak için karşı konulamaz bir dürtüye sahip olmak. (s.191)
49. **Hook It:** Tabanları yağlamak.
- Koşarak uzaklaşmak. (s.148)
50. **Sling your hook:** Kancayı asmak.
- Ölmek. (s.148)
51. **Put someone (or go) through the hoops:** Çemberden geçirmek.
- Zor ve meşakkatli bir teste veya bir dizi teste tabi tutulması (veya yaptırılması). (s.148)
52. **Hop the twig (or stick):** Nalları dikmek.
- 1) Aniden ayrılmak, 2) Ölmek.
53. **On the hop:** Diken üstünde (olmak).
- Hazırlıksız. (s.148)
54. **Make a Horlicks of:** Eline yüzüne bulaştırmak.
- Ortalığı karıştırmak. (s.148)
55. **Draw (or pull) in your horns:** Yelkenleri suya indirmek.
- Daha az iddialı ve hırslı hale gelmek, geri çekilmek. (s.148)
56. **On the horns of a dilemma:** İki arada bir derede (olmak/kalmak).
- Eşit derecede olumsuz alternatifler içeren bir kararla karşı karşıya kalmak. (s.149)
57. **A hornets' nest:** İki arada bir derede (olmak/kalmak).
- Sorun, muhalefet veya komplikasyonlarla dolu bir durum. (s.149)

58. **Hot under the collar:** Küplere binmiş.
- Kızgın, küskün veya mahçup. (s.150)
59. **Get on (or along) like a house on fire:** Can ciğer kuzu sarması (olmak).
- Çok iyi ve arkadaşça bir ilişki içinde olmak. (s.150)
60. **Go round (or all round) the houses:** Bin dereden su getirmek.
- 1) Hedefe giderken dolambaçlı bir rota izlemek; 2) Konuya ulaşmak için gereksiz yere uzun bir zaman ayırmak. (s.150)
61. **Eat humble pie:** Burnu sürtülmek.
- Alçakgönüllü bir özür dilemek ve aşağılanmayı kabul etmek (s.151)

I-İ

1. **Dot the i's and cross the t's:** Kılı kırk yarmak. (s.152)
- Tüm ayrıntıların doğru olduğundan emin olmak. (s.84)
2. **Break the ice:** Buzları eritmek.
- Bir partinin başlangıcında veya insanlar ilk kez buluştuğunda gerginliği gidermek veya sohbeti başlatmak için bir şeyler yapmak veya söylemek. (s.152)
3. **On thin ice:** Pamuk ipliğine bağlı (olmak).
- Güvencesiz veya riskli bir durumda. (s.151)
4. **The tip of an (or the) iceberg:** Buzdağının görünen kısmı.
- Çok daha büyük bir durumun veya sorunun gizli kalan küçük algılanabilir kısmı. (s.152)
5. **Have it in for someone:** Diş bilemek.
- Birine karşı düşmanca hisler beslemek. (s.152)
6. **Give someone an inch:** Yüz verince astarını istemek.
- Birine taviz verildiğinde çok şey isteyeceklerdir. (s.153)
7. **Incline your ear:** Kulak kabartmak.
- Olumlu dinlemek. (s.153)
8. **Know someone or something inside out:** A'dan z'ye bilmek.
- Birini veya bir şeyi çok iyi tanımak. (s.153)
9. **Add insult to injury:** Tuz biber ekmek.
- Kötü veya rahatsız edici bir durumu daha da kötüleştiren bir şey yapmak veya söylemek. (s.153)
10. **Have many (or other) irons in the fire:** Kırk tarakta bezi olmak.
- Birçok (veya bir dizi) seçeneğin veya eylem planının mevcut olması veya aynı anda birçok faaliyet veya taahhüde dahil olmak. (s.154)
11. **The iron entered into someone's soul:** Demir ruhuna işlemek.

- Birisinin hapis veya kötü muameleden derinden ve kalıcı olarak etkilenmesi. (s,154)

j

1. **Before you can say Jack Robinson:** Kaşla göz arasında.
- Çok hızlı ve aniden. (s.155)
2. **Hit the jackpot:** Turnayı gözünden vurmak.
- 1) İkramiye kazanmak.;
2) Özellikle hızlı bir şekilde çok para kazanmak büyük veya beklenmedik başarılar elde etmek. (s.155)
3. **A Job's comforter:** Kaş yapayım derken göz çıkarın kimse.
- Teselli verme kisvesi altında sıkıntıyı artıran kişi. (s.156)
4. **Out of joint:** Çivisi çıkmak.
- 1) (belirli bir eklem) konumu dışında; çıkık. 2) Düzensizlik veya yönelim bozukluğu durumunda. (s.156)
5. **The joke is on someone:** Kendi kazdığı kuyuya düşmek.
- Birinin aptal görünmesi, özellikle de başka birini öyle göstermeye çalıştıktan sonra. (s.156)
6. **The joker in the pack:** Sürpriz at.
- Olaylar üzerinde öngörülemeyen bir etkiye sahip olması muhtemel bir kişi veya faktör. (s.156-157)
7. **Keep up with the Joneses:** Sidik yarıştırmak.
- Arkadaşlar veya komşularla aynı sosyal ve maddi standartları korumaya çalışmak. (s.157)
8. **A Judas kiss:** Judas öpücüğü.
- Bir ihanet eylemi, özellikle de bir arkadaşlık jesti kılığında. (s.157)
9. **Jump the queue:** Kaynak yapmak.
- 1) Sıra gelmeden servis edilmek veya ilgilenilmek için bir insan kuyruğuna itilmek. 1) Diğerlerine karşı adil olmayan bir üstünlük benimsemek. (s.157)
10. **Jump to it:** Balıklama atlamak.
- Hızlı ve enerjik harekete geçmek. (s.158)

Adı geçen sözlük incelenirken Longman'ın hazırlamış olduğu deyimler sözlüğünden de yararlanılmıştır. Madde başları arasında bulunan ve deyim olarak değerlendirilemeyecek bazı yapıların Longman'ın hazırlamış olduğu deyimler sözlüğünde yer almadığı fark edilmiştir.

Örnekler:

Lady bountiful: Hayırsever kadın.

- Başkalarını etkilemek için gösterişli hayır işleri yapan bir kadın. (s. 166)

Bu söz öbeği Longman'ın "Lady" başlığı altında sıraladığı madde başları arasında yer almamaktadır. (Longman 2002, s.146)

A legend in their own lifetimes: Dönemin efsanesi.

Çok ünlü ve tanınmış kişi. (s.171)

Bu söz öbeği de sözlükte yer almayan yapılardandır.

Do lunch: Öğle yemeği.

- Öğle yemeğinde buluşmak. (s.179)

Söz öbeği, hem Longman'ın hazırlamış olduğu deyimler sözlüğünde yer alamamakta hem de gerçek anlamlı olduğu çok açık bir söz öbeğidir.

SONUÇ

Çalışmanın başında, daha önce yayınlanan dört çalışmada ulaşılan sonuçlar da dikkate alınarak “Oxford Dictionary Of Idiom” adlı İngilizce deyimler sözlüğünün, H harfindeki 419 madde başının 61’i; I-İ harfindeki 45 madde başının 11’i ve J harfindeki 59 madde başının 10’u deyim olarak değerlendirilebilecek özellikte bir anlam/anlatım boyutuna sahiptir. Bu da H harfindeki toplam madde başının %15’ ine; I-İ harfindeki toplam madde başının %-17’ sine ve J harfindeki toplam madde başının %24’üne karşılık gelmektedir. Sayısal verilere %5 gibi kayda değer bir yanılma payı da eklenirse H harfindeki madde başlarının %20’ sine; I-İ harfindeki madde başlarının %22’ sine ve J harfindeki 59 madde başının %29’una denk gelecektir. Bu bağlamda, sayısal veriler göz önünde bulundurulduğunda kapağında “Deyimler Sözlüğü” yazan böyle önemli bir sözlükte, deyim olarak değerlendirilebilecek söz öbeklerinin sayısının ciddi oranda düşük olduğu söylenebilir. Ayrıca, Oxford tarafından hazırlanan sözlük incelenirken, Longman’ın hazırlamış olduğu deyimler sözlüğünden de yararlanılmıştır. Bu inceleme sonucunda, madde başları arasında bulunan ve deyim olarak değerlendirilemeyecek bazı yapıların Longman’ın hazırlamış olduğu deyimler sözlüğünde yer almadığı fark edilmiştir. Bu durum, ileriki çalışmalarda irdelenecektir. Her ne kadar sözlüğün iç kapağında, içeriğinde deyimlerin dışında söz öbeklerinin de bulunduğu söylenmişse de söz konusu açıklamanın bu sorunu çözmeye yetmeyeceği bir gerçektir. Daha sonra yazılması öngörülen makalelerde, bu durum diğer harfler altındaki madde başlarında da ele alınmaya devam edecektir. Bu doğrultuda, Türkçedeki deyimler ve İngilizcedeki deyimler bağlamında sayısal verilerle durumun ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

KAYNAKÇA

- AKSOY, Ö. A. (1998). Atasözleri ve Deyimler sözlüğü I, İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- AKYALÇIN, N. (2007). Türkçe İkilemeler Sözlüğü, Ankara: Anı Yayıncılık.
- AKYALÇIN, N. (2012a). Türkçemizin Anlamsal Zenginlikleri Deyimlerimiz, Ankara: Eğiten Kitap.
- AKYALÇIN, N. (2012b). Türkçemizin İncileri Atasözlerimiz, Eğiten Kitap.
- AKYALÇIN, N. & AYDOĞAN, D. (2019a). “Oxford Dictionary Of Idioms Adlı Sözlükteki Deyimler ve Deyim Olmayan Söz Öbekleri Üzerine Bir Değerlendirme II”, III. Uluslararası Farkındalık Konferansı Bildirileri, 5-7 Aralık; Çanakkale/Türkiye, s.488-502.
- AKYALÇIN, N. & AYDOĞAN, D. (2020b). “Oxford Dictionary Of Idioms Adlı Sözlükteki Deyimler ve Deyim Olmayan Söz Öbekleriyle İlgili Bir Değerlendirme (IV), Homeros Dergisi, Cilt/ Volume 3, Sayı/ Issue 2, pp.79-90.
- AYDOĞAN, D. & AKYALÇIN, N. (2020). “Oxford Dictionary Of Idioms Adlı Sözlükteki Deyimler ve Deyim Olmayan Söz Öbekleriyle İlgili Bir Değerlendirme (III), Homeros Dergisi, Cilt/ Volume 3, Sayı/ Issue1, pp.41-52.
- AKYALÇIN, N.; BAĞLAMA, S. H. (2017). Oxford Dictionary of Idioms Adlı Sözlükteki Deyimler ve Deyim Olmayan Söz Öbekleriyle İlgili Bir Değerlendirme I, International Journal of Language Academy, Volume 5/8 December , p. 458 / 47.
- BİLGİN, M. (2006). Anlamdan Anlatıma Türkçemiz, Ankara: Anı Yayınları.
- GÖKDAYI, H. (2015). Türkçede Kalıp Sözler, İstanbul: Kriter Basın Yayım Dağıtım.
- HENGİRMEN, M. (2007). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 2, Ankara: Engin Yayınevi.
- Longman pocket Idioms Dictionary (2002). İngiltere: Person Education Limited.
- Oxford Dictionary Of Idioms (2004). Second Edition, Published In The United States By Oxford University Press Inc., New York.
- PARLATIR, İ. (2008). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü II, Ankara: Yargı Yayınevi.
- Redhouse Büyük El Sözlüğü (2019), İstanbul: SEV Yayıncılık.
- TÜLBENTÇİ, F. F. (1963). Türk Atasözleri ve Deyimleri, İstanbul: İnkılâb ve Aka Kitabevleri.

Elektronik Kaynaklar:

- Tureng Dictionary and Translation Ltd.: <https://tureng.com/tr/turkce-ingilizce> (Erişim Tarih:19.08.2020)

DERLEME SÖZLÜĞÜ'NDE YALAN VE YALANCI ANLAMINDA KULLANILAN SÖZCÜKLER

WORDS USED INSTEAD OF LIE AND LIAR WORDS IN THE COMPILATION GLOSSARY (DERLEME SÖZLÜĞÜ)

Özgül ÖZBEK *

* Arş. Gör. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türkiye, E-mail: ozgulozbek@comu.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3519-4226>

Geliş Tarihi: 18 Ekim 2020; Kabul Tarihi: 09 Aralık 2020
Received: 18 October 2020; Accepted: 09 December 2020

ÖZET

Derleme Sözlüğü, halk ağzında yaşayan sözcüklerin tespit edildiği, Türkçenin söz varlığının ortaya çıkarılmasını sağlayan çok önemli bir eserdir. Çalışmada Derleme Sözlüğü'nde yalan ve yalancı anlamında kullanılan sözcükler belirlenmeye çalışılacaktır. Sözlükte anlam karşılığı olarak yalnızca yalan veya yalancı anlamı verilmiş olan madde başları "Tek Anlamlı Sözcükler" başlığı altında incelenirken söz konusu sözcüklerle birlikte başka kavramlarla da anlamı verilmiş olan madde başları "Birden Fazla Anlamı Olan Sözcükler" başlıkları altında incelenecektir. Bu yapılırken sözcükler yapıları bakımından da sınıflandırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Derleme Sözlüğü, Derleme, Yalan, Yalancı.

ABSTRACT

Compilation Glossary (Derleme Sözlüğü) is a significant work enabling to uncover the vocabulary of Turkish language where folkloric colloquial speech elements still survive. In the present work, words inferred as "yalan" (lie) and "yalancı" (liar) in the Compilation Dictionary are identified. In the mentioned Glossary, only the item titles in which "yalan" and "liar" words are defined under the subtitle "Words expressed with only one meaning". The item titles defined with other concepts are studied under the subtitle: "Words expressed with more than one meaning". Words are also classified according to their structures in this study.

Keywords: Compilation Vocabulary, Derleme Sözlüğü, compilation, yalan (lie), yalancı (liar).

1. Giriş

Türkçenin söz varlığını oluşturan yapıları, ölçünlü dil olarak adlandırdığımız dilin dışında Anadolu ağızlarında da ele almak gerekir. Aksan, *Türkçenin Sözvarlığı* adlı eserinin *Anadolu Ağızlarının Sözvarlığı* başlığı altında “*Anadolu ağızlarının sözvarlığı incelenecek olursa bu ağızların Türk dili tarihi, Türk kültürü araştırmaları bakımından çok önemli bilgiler ve gerçekler ortaya koyduğu görülecektir.*” açıklamasıyla ağızlardaki söz varlığının önemi konusuna işaret etmiştir (Aksan, 2015: 229). Ölçünlü dilde tek bir sözcükle ifade edilen bir anlamın ağızlarda hangi sözcüklerle karşılandığını göstermek bu incelemenin amacı olacaktır. Böylelikle Türkçenin söz varlığının zenginliği ortaya konulacaktır.

Türkçe Sözlük'te *yalan* sözcüğü “*1. Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz, kıtır. 2. Yalancı kimse. 3. sf. Uydurma.*” (Türkçe Sözlük, 2011: 2510), *yalancı* sözcüğü ise “*1. Yalan söylemeyi huy edinmiş olan kimse. 2. sf. Gerçek olmayan, gerçeğe benzetilmiş.*” (Türkçe Sözlük 2011: 2511) olarak tanımlanmıştır. Çalışmada *yalancı* sözcüğünün ilk anlamını içeren yapılar ele alınmıştır.

Yalan ve *yalancı* sözcüklerinin kavram, anlam ve biçim boyutu, Bayraktar'ın *Kavram, Anlam ve Biçim Boyutunda Yalan İle Yalancı Sözcükleri* adlı çalışmasında incelenmiştir (Bayraktar, 2015: 319). *Yalan* sözcüğünün Türkçenin eski dönemlerinden itibaren kullanımı da Çabuk'un *Yalan Kelimesi* adlı çalışmasında ele alınmıştır (Çabuk, 2015: 291). Bu çalışmada ise ölçünlü dilde *yalan* ve *yalancı* olarak ifade edilen sözcüklerin Derleme Sözlüğü'ndeki anlam karşılıklarının ortaya çıkarılmasına çalışılacaktır.

2. Yöntem

Çalışmada öncelikle Derleme Sözlüğü taranarak *yalan* ve *yalancı* anlamındaki sözcükler tespit edilecektir. Derleme Sözlüğü'nde sözcüklere bazen tek anlam bazen de birden fazla anlam verilmiştir. Dolayısıyla tek başına *yalan* veya *yalancı* anlamı verilmiş olan madde başları *Tek Anlamlı Sözcükler* başlığı altında ele alınırken söz konusu sözcüklerle birlikte başka anlamlar da verilmiş olan madde başları *Birden Fazla Anlamı Olan Sözcükler* başlığı altında incelenecektir. Bu yapılırken sözcükler yapıları bakımından da sınıflandırılacaktır.

3. Tek Anlamlı Sözcükler

Sözlükte sadece *yalan* ve *yalancı* anlamı verilen sözcükler bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla *isim*, *fiil*, *bir isim ve bir fiille birleşerek oluşan yapılar*, *ikileme* ve *birleşik isim* başlıkları altında sınıflandırılmıştır.

İsim

aburgaşık (II)¹: Yalancı. (Sarayköy –Dz.) (I, 35)

aldauk: Yalan. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.) (I, 210)

aldaukçu: Yalancı. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.) (I, 210)

aleste (I): Yalancı. (Çaltı *Gelendost –Isp.) (I, 211)

atak (I): 2. Yalancı. (*Dinar –Af.; Atabey –Isp.; *Boyabat –Sn.; *Pınarbaşı –Ky.) (I, 364)

attırgeç (II): Yalancı. (Söğüt *Tefenni –Brd.; *Alaşehir –Mn.) (I, 373)

belika: Yalancı. (Kapı *Maçka –Tr.) (II, 618)

çarpuk (II): Yalancı. (Piraziz *Şehli –Gr.) (III, 1084)

dan (V): 2. Yalan. (*Çal –Dz.) (IV, 1355)

delavcı: Yalancı. (*Yenişehir –Brs.) (IV, 1408)

- dibabı:** 1. Yalancı. (*Bucak –Brd.) (IV, 1478)
- dub:** Yalancı. (*Vize –Krk.) (IV, 1594)
- düzmece [düzenli -1, düzücü -1]** Yalancı. (Bayburt *Selim –Krk.; Aşudu *Darende –Ml.) **[düzenli -1]:** (Sonusa *Erbaa –To.; -Ezc.) **[düzücü -1]:** (Taşoluk *Göksun –Mr.) (IV, 1647)
- endeleksi:** Yalancı. (Aşağıkayı *Tosya –Ks.) (V, 1745)
- fanaz (II):** Abartılmış yalan. (*Mut ve köyleri –İç.) (V, 1833)
- farta:** Abartılmış yalan. (Yassıören *Senirkent –Isp.; Yukarı Seyit *Çal –Dz.; Ayvalı *Taşköprü –Ks.; *Ünye, Uzunmusa –Or.) (V, 1837)
- firit:** Yalancı. (*Niksar –To.) (V, 1870)
- gandagçı:** Yalancı. (-Brd.) (VI, 1910)
- gerevişten:** Yalancıktan. (*Silifke –İç.) (VI, 2000)
- hiket:** Yalan. (*Zile –To.) (VII, 2384)
- hozancı:** 1. Yalan söyleyen. (*Milas –Mğ.) (VII, 2425)
- ığrıplı:** Yalancı (-Ky.) (VII, 2458)
- ıspır:** Yalancı. (*Şebinkarahisar –Gr.) (VII, 2493)
- ingaz [ıngaz, inkas]:** Şaka için söylenen yalan. (İlyas *Keçiborlu –Isp.; Yusufça *Göhlhisar –Brd.; Umurlu *Nazilli –Ay.; -İz.; *Alaşehir –Mn.; *Burhaniye –Ba.; *Kandıra –Kc.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.; *Marmaris, Ahiköy –Mğ.) **[ıngaz]:** (Kırdı *Beyşehir –Kn.) **[inkas]:** (*Buldan –Dz.; *Urla –İz.; -Ba.) (VII, 2542)
- inkas:** Yalan. (*Kula –Mn.) (XII, 4524)
- isbir:** Yalancı. (Parak *Alucra –Gr.) (VII, 2554)
- kasavancı:** Yalancı. (Çakallı –Ada.) (VIII, 2674)
- kasdancıkdan:** Yalancıkdan. (*Silifke, *Anamur –İç.) (XII, 4537)
- kasla:** Yalan. (-Tr.) (VIII, 2675)
- kavara (III):** Yalan. (-Çkr. ve çevresi) (VIII, 2687)
- kıtır (III) [kıtırım]:** Yalan söz. (-Isp.; -Mn. ve çevresi; *Edremit –Ba.; Bozan –Es.; *Kandıra, -Kc.; *Akyazı –Sk.; *Düzce –Bo.; *Taşköprü –Ks.; *İncesu –Ky.; *Aksaray, *Bor –Nğ.; -Kn.) **[kıtırım]:** (Kozagaç *Göhlhisar –Brd.) (VIII, 2847)
- kıtır:** Saçma sapan, yalan söz. (Kesirik –El.) (XII, 4557)
- kıtırcı:** Yalancı. (*Bor-Nğ.) (VIII, 2847)
- kıtırcılık:** Yalancılık. (*Bor –Nğ.) (VIII, 2847)
- kubur (VII):** Yalan. (*Kandıra –Kc.) (VIII, 2989)
- kubuz:** Yalan, gerçek dışı. (*Kandıra –Kc.) (XII, 4571)
- kundim:** Yalan. (Karaburun –İz.) (VIII, 3001)
- lekle [lele (III)]:** Yalan. (-Mğ.) **[lele (III)]:** Gölcük –Mğ.) (IX, 3071)
- lom (I):** 3. Yalan. (Tutluca, Honaz, *Çal –Dz.) (IX, 3085)
- lök (IX):** Yalan. (-Çr.) (IX, 3090)

- mızıkçı:** Yalancı. (*Akyazı çevresi –Sk.) (IX, 3195)
- ötrükçülük:** Yalancılık. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.) (IX, 3358)
- ötürük (IV):** Yalan. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.) (IX, 3360)
- partal (III) [partaval]:** 1. Abartılmış yalan. (Çilehane *Reşadiye –To.) [partaval]: (*Silifke –İç.) (XII, 4637)
- pasaf (III):** Yalan. (Adiller *Ermenek –Kn.; *Alanya –Ant.) (IX, 3403)
- peşe (II):** 2. Suçu örtmek için uydurulan yalan. (*Ağın –El.; Ağınkamunu *Arapkir –Ml.) (IX, 3435)
- peşe (III):** Yalan. (-Kr.) (XII, 4644)
- petah:** Yalancı. (*Maçka köyleri –Tr.) (IX, 3436)
- sefhot:** Yalancı. (Güney *Yeşilova –Brd.) (X, 3564)
- sodal:** Yalancı. (Turcalar *Ermenek –Kn.) (XII, 4700)
- sümtük (II):** 5. Yalancı. (-Zn.; -Ks.) (X, 3713)
- şalakgoz (I):** Yalan dolan. (-Rz.) (X, 3739)
- şavul (II):** Yalan. (Fadıl *Orhaneli –Brs.) (X, 3754)
- uydurukçu:** Yalancı, yalan söylemeye alışan. (*Alaşehir –Mn.; *Bor, -Nğ.) (XI, 4049)
- yalan:** Yalancı. (*Bor –Nğ.) (XI, 4138)
- yalançı:** Yalancı. (-Sm.; Karakoyunlu –Kr.; *Antakya –Hat.) (XI, 4139)
- yalançırak:** Arada bir yalan söyleyen. (İncekum *Silifke –İç.) (XI, 4139)
- yalon:** Yalan. (*Kaptanpaşa köyleri, *Çayeli –Rz.) (XI, 4149)
- zakkarakçı:** Yalancı tanık. (-Isp.) (XI, 4344)
- zavır (II)** Yalan. (Senirkent –Isp.) (XI, 4352)
- Fiil**
- cıfıtmak:** Yalan söylemek. (*Nazilli –Ay.) (III, 898)
- çirtmek (IV)** Yalan söylemek. (-Gaz.; -Mr.) (III, 1239)
- gaydırmak:** 3. Yalan söylemek. (Körküler *Yalvaç- Isp.) (VI, 1944)
- kıpçıtmak:** 2. Yalan söylemek. (-Çr.) (XII, 4553)
- obartmak (I):** 2. Yalan söylemek. (Şeref *Yatağan –Mğ.) (IX, 3260)
- tutuşlamak (I):** 1. Yalancı tanıklık yaptırmak. (Şıhlar *Ulubey –Or.) (X, 4001)
- yalansığmak:** 1. Yalan söylemek. (Tuzaklı *Gölpazarı –Bil.; Bozan –Es.; *Akyazı çevresi –Sk.; İğneciler *Mudurnu –Bo.) (XI, 4140)
- yalansığmak:** 2. Yalan yakışmak. (*Eğridir köyleri –Isp.) (XI, 4140)
- yamışmak (II):** 2. Yalan söylemek. (Kılbasan *Karaman –Kn.) (XI, 4156)
- zıbıtmak (III):** 2. Yalan atmak. (Detse –Kn.) (XI, 4366)
- Bir İsim Ve Bir Fiille Birleşerek Oluşan Yapılar**

- ayın oyun etmek:** 4. Yalan söylemek. (*Alaşehir, -Mn.) (I, 419)
- hava vurmak:** Yalan söylemek. (*Ardanuç –Ar.) (VII, 2309)
- öelpetere konuşmak:** 1. Yalan yanlış konuşmak. (Bayburt *Selim –Kr.) (VII, 2337)
- ingastan yapmak:** Bilerek, yalandan yapmak. (Alatepe –Ay.) (XII, 4524)
- kıtır atmak:** Yalan söylemek. (*Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; -Krş.; *Bor –Nğ.) (VIII, 2847)
- kıtır atmak:** Yalan söylemek. (Kesirik –El.) (XII, 4557)
- kubuz atmak [kubur atmak]:** Yalan söylemek. (-Rz.; *Serik –Ant.) [kubur atmak]: (*Kandıra –Kc.) (VIII, 2989)
- kubuz atmak:** Yalan söylemek. (*Kandıra –Kc.) (XII, 4571)
- laf atmak:** Yalan söylemek. (-Gaz.) (IX, 3058)
- yalan atmak:** Yalan söylemek. (Fili *Biga –Çkl.) (XI, 4138)

İkileme

- apan sapan:** Yalan yanlış. (Köseçobanlı *Gülner –İç.) (I, 283)
- çap çarap:** Yalan dolan. (*Bor –Nğ.) (III, 1074)
- efil üfül:** 3. Yalan söz. (-Kü.) (V, 1669)
- firtzirt:** Yalan. (Fariske *Ermenek –Kn.) (V, 1858)

Birleşik İsim

- ağız bağı (II):** 1. Yalancı şahitlik yapacak kimseye verilen rüşvet. (-Çr.) (I, 95)
- ağzı kara:** 6. Yalancı. (Mursal *Divriği-Sv.) (I, 118)
- yüzü kara (II):** Yalancı. (*Çarşamba –Sm.) (XI, 4338)

4. Birden Fazla Anlamı Olan Edilen Sözcükler

Sözlükte bazı sözcüklerin, *yalan* ve *yalancı* anlamı yanında başka anlamlar da taşıdığı tespit edilmiştir. Bunlar da sırasıyla *isim*, *fil*, *bir isim* ve *bir fülle birleşerek oluşan yapılar*, *ikileme* ve *birleşik isim* başlıkları altında sınıflandırılmıştır.

İsim

- abacı:** 1. Atıcı, yalan yanlış söyliyeni. (-İsp.) (I, 5)
- aflakçı:** Yalancı, dubaracı, düzenci. (Yeniköy *Ereğli-Kn.; *Mut-İç.) (I, 73)
- alık (II):** 3. Sözünde durmıyan, yalancı, döneç. (Navlu *Yeşilova –Brd.) (I, 217)
- allek:** 1. Düzençi, yalancı, döneç, geveze. (*Bergama –İz.; -Kü.; Aydınlı *Gebze –Kc.; *Devrek –Zn.; -Ur.; *Oğuzeli, Lohan –Gaz.; -Mr. ve çevresi; *Antakya –Hat.; *Bor, -Nğ.) (I, 224)
- angas [anges, ankas (I) -2]:** Yalan, şaka. (*Eşme köyleri –Uş.; *Güney –Dz.; *Akyazı çevresi –Sk.; Karadere *Gündoğmuş –Ant.; *Fethiye köyleri, Mğ.) [anges]: (-Nğ)
- [ankas (I) -2]:** Örencik *Yeşilova –Brd.; Dallica *Nazilli- Ay.; *Yenişehir –Brs.; *Akyazı çevresi –Sk.; Zindancılar *Ereğli –Zn.; -Bt.; Yakabağ *Fethiye –Mğ.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.) (I, 264)

angastan, aňgastan [angasten, angesten, ankastan] Yalandan, şakacıktan, mahsustan. (Akalar *Acıpayam –Dz.; *Bartın –Zn.; Armutlu *Elmalı –Ant.; Şeref *Yatağan –Mğ.) [angasten]: (*Bor –Nğ.)

[angesten]: (Bahçeli, *Bor –Nğ.) [ankastan]: (Kayadibi *Yeşilova –Brd.; Bayralar *Elmalı –Ant.) (I, 264)

atağan: Abartıcı, yalancı. (Dereçine *Sultandağı –Af.; -Sv.; -Ky.) (XII, 4427)

beyman, béyman (I) 1. Yalan yere yemin eden, ahlâksız. (Kapıköy *Maçka –Tr.) (II, 648)

civiz (I): Yalancı, haksız. (Hisarüstü *Keşap –Gr.; Denizli *Beşikdüzü, *Vakfikebir –Tr.) (III, 990)

çala (VI): Yalan yanlı. (görme hakkında). (Çepni *Gemerek –Sv.) (III, 1047)

deledöz [deledüz]: Mayası bozuk, soyu bozuk, yalancı, döneke olan (kimse). (-Ama. Azerî köyleri) [deledüz]: (Köy *Çıldır, Kızılçakçak *Arpaçay –Kr.) (IV, 1409)

desire: Uydurma, yalan söz. (Örkenez *Yalvaç –Isp.) (IV, 1436)

dıbaracı [dibaracı]: Yalan söz ve hareketlerle başkalarını kandıran kimse. (-Tr.) [dibaracı]: (-Tr.) (IV, 1448)

dıravacı 1. Yalancı, palavracı. (*Şavşat, -Ar.; -Kr.; -Ezm.; Hisarcık –Ky.; -Kn.) (IV, 1467)

endelip: 2. Uydurma, yalan. (-Ky.) (V, 1745)

engas: Yalan, şaka. (-Uş. ve çevresi; *Gediz –Kü.; -Gaz.) (XII, 4496)

enkas: Şaka, yalan. (-Dz.; -Kü.; *Sögüt, İncirli –Bil.) (V, 1758)

forta: Yalan, palavra. (-Dy.; Yazı, Siniski *Divriği –Sv.; Kerkük) (V, 1876)

fortacı: Yalan söyleyen, palavra atan (kimse). (*Hozat –Tn.; Kerkük) (V, 1876)

gas: Yalan, şaka. (Çeltek *Yeşilova –Brd.; Oğuz *Acıpayam –Dz.) (VI, 1931)

gastan: Şakacıktan, yalandan, yalancıktan. (*Dinar –Af.; Oğuz *Acıpayam –Dz.) (VI, 1933)

gavaracı: Boş sözlerle herkesten üstün gelmek için çalışan, gürültücü, yalancı (kimse). (Çığrı *Dinar –Af.) (VI, 1938)

gubuz: 1. Yalan, abartılı söz. (Kösekaş *Hacıbektaş –Nş.) (XII, 4511)

gubuz (I) [gubudak, gudubuk, gullem]: Yalan, palavra. (Bayat, *Emirdağ –Af.; Kabaca *Senirkent –Isp.; *Sarayköy, Seyit *Çal, *Honaz ve köyleri –Dz.; -Ba.; *Sivrihisar –Es.; *Kandra, *Kocaeli –Kc.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; -Çr.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.; *Mut köyleri –İç.; Eldirek *Fethiye –Mğ.) [gubudak]: (*Keçiborlu –Isp.; -Nğ.) [gudubuk]: (*Bor –Nğ.) [gullem]: (Tokat –Es.) (VI, 2186)

ıgrip (I) [ıgrik (II) -1 ırıp (I) -1 ıvrıp -2]: 1. Yalan, düzen. (Başpınar *Tefenni –Brd.; -Çr.; *Zile, *Niksar –To.; *Tirebolu, Süme *Bulancak –Gr.; *Maçka ve köyleri, -Tr.; -Rz.; Hacıilyas *Koyulhisar –Sv.; Şabanözü *Polatlı, *Haymana, *Nallıhan –Ank.; Köşker –Krş.; -Nş.; -İç.; Ceylan, Dont *Fethiye –Mğ.) [ıgrik (II) -1]: (*Tosya –Ks.; -Nğ.) [ırıp (I) -1]: (-Isp.; -Brd.; Vakıt *Tavas, Honaz –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; -Brs.; Ağlı *Küre –Ks.; Ladik *Havza –Sm.; *Suşehri –Sv.; *Milas –Mğ.; -Ed.; Kaymaklı Lefkoşe –Kıbrıs) [ıvrıp -2]: (-Ank.) (VII, 2458)

ıgrip: 1. Yalan, düzen. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Fethiye ve köyleri –Mğ.) (XII, 4521)

ingastan [ingazdan]: Şakadan, yalandan. (Alatepe, -Ay.; Karakuyu *Tepeköy, Dirmil *Torbalı –İz.; Şeref *Yatağan –Mğ.) **[ingazdan]:** (-İz. ve çevresi) (VII, 2477)

ırıpçı: Aldatıcı, yalancı. (-Brd.; Burhaniye *Nazilli, *Bozdoğan –Ay.; *Kurşunlu –Çkr.; *Çarşamba –Sm.; *Artova –To.; Süme *Bulancak –Gr.) (VII, 2486)

icit: Yalancı, dolandırıcı. (Üskerles *Beyşehir –Kn.) (VII, 2503)

irib: Yalan, uydurma. (Dz.) (VII, 2549)

kanırtmaç (III): Yalan, abartılmış söz. (*Gürün –Sv.) (VIII, 2624)

kankiritçi: Yalancı, düzenici. (-Yz.) (VIII, 2625)

kantin [kantel]: Yalan, hile, palavra. (*Sandıklı –Af.; Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; Karaçay, Honaz –Dz.; Görece –İz.; Mustafa Kemal Paşa –Brs.; -Mn.; Safranbolu –Zn.; Bozan –Es.; *Bor –Nğ.) **[kantel]:** (*Bayburt –Gm.) (VIII, 2628)

kasafan [kasavan -1]: Palavra, yalan, abartılmış söz. (-Ada.; Misis, *Tarsus –İç.) **[kasavan -1]:** (*Mut –İç.) (VIII, 2672)

kasıttan: Yalan yere, şakadan. (*Maçka –Tr.) (VIII, 2675)

kavaracı: 2. Yalancı, palavracı. (-Isp.; *Çal –Dz.; *Tavşanlı –Kü.; *Bor –Nğ.) (VIII, 2687)

koflak: Abartıcı, yalancı. (-Çr.) (XII, 4563)

kubuduk: 1. Yalan, abartmalı söz ya da yalan söyleyen. (*Dinar –Af.; -Isp.; Küçükisa *Zile –To.; Hamurcu *İncesu –Ky.; Sazlıca, -Nğ.; -Kn.; *Silifke –İç.) (VIII, 2988)

kubuz (I): 1. Yalan, palavra. (*Eğridir –Isp.; *Bucak –Brd.; Kösten –Dz.; Tepeköy *Torbalı –İz.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *Akyazı –Sk.; -Ks.; -Çr.; -Rz.; Pastarlı *Ayaş –Ank.; -Krş.; -Ky.; *Bor, -Nğ.; -Kn.; *Mut –İç.) (VIII, 2989)

kubuzçu: Yalancı, palavracı (*Kalecik –Ank.) (VIII, 2989)

kudubuk [kudibik]: 1. Yalan, kandırıcı söz. (-Yz.; *Bor –Nğ.) **[kudibik]:** (-Çr.) (VIII, 2990)

martaval: Abartılmış söz, yalan. (*Kula –Mn.; Uluşiran –Gm.; *Mucur –Krş.; Fariske *Ermenek –Kn.) (XII, 4587)

marzalak (II): Yalan yanlış sözler, martaval. (-Tr.; -Kr.) (IX, 3130)

mentereci: İşini benimsemeyen, iş yapmayan, yalan söyleyen (kimse). (Aşağıkayı *Tosya –Ks.) (IX, 3165)

moçmolculuk: Arabozuculuk, yalancılık. (Bağtepe *Kozan –Ada.) (IX, 3207)

oranlama [orannama -3, oran (II) -2]: 5. Yalan, uydurma söz. (-Ank.; Kuzgun *Karaisalı –Ada.; Navdalı *Mut –İç.) **[orannama -3]:** (Sarıkavak –Es.; Uluşiran *Şiran –Gm.) **[oran (II) -2]:** (-İç.) (IX, 3286)

orannama: 1. Gerçek olmayan, yalan. (*Mut –İç.) (XII, 4614)

oransız: 2. Düşünmeden konuşan, yalancı. (*Elmalı –Ant.) (IX, 3286)

palavara (II): Abartarak, yalan yanlış konuşma. (Cenciğe –Ezc.) (IX, 3384)

partal (I) 1. Abartılmış söz, yalan. (Yukarıseyit *Çal –Dz.; *Kandıra –Kc.; *Taşköprü, Peşman *Daday –Ks.; *Osmançık, *İskilip –Çr.; Çakıralan *Havza –Sm.; Sarayözü, Ezine, Şehsadi *Merzifon köyleri –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; Bayadı, Sarıca *Gölköy, *Ünye –Or.; *Şebinkarahisar –Gr.; -Tr. ve çevresi; -Gm.; -Rz.; Yavuz, Şalcı *Şavşat, Bağlıca *Arduç –Ar.; Ergân –Ezc.; Hacıilyas *Koyulhisar, *Zara, Çamoğa *Divriği –Sv.; *Bünyan –Ky.; *Ermenek –Kn.; Kayarcık *Saimbeyli –Ada.) (IX, 3401)

partal (II) [partalcı]: 2. Abartarak konuşan, yalancı. (-Dz.; Perşembepazarı –Zn.; -Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Zile –To.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Kayarcık *Saimbeyli –Ada.; *Mut köyleri –İç.) **[partalcı]:** (Peşman *Daday –Ks.; -Sm.; Uzunisa –Or.; -Tr.) (IX, 3401)

pastaf: 2. Yalan, uydurma. (*Ünye –Or.) (IX, 3405)

patavra (II): Abartma, yalan. (*Ağın –El.) (IX, 3409)

porum: Abartma, yalan. (*Mudurnu –Bo.; Kurna *Kartal –İst.; -Zn.; -Ed.) (IX, 3471)

şallavcı: Abartıcı, yalancı. (*Bozan –Es.; -Çkr.; -Krş.; *Bor –Nğ.) (X, 3740)

torum (III): Yalan, uydurma söz. (İğneciler *Mudurnu –Bo.) (X, 3970)

uyduruò, uyduruk: Yalan, benzetme, düzme. (*Susurluk –Ba.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Güdül ve köyleri –Ank.) (XII, 4789)

uyduruk [uydurak]: Düzme, uydurma, yalan. (*Alaşehir –Mn.; Yeniköy –Ba.; *Düzce –Bo.; *Akyazı –Sk.; -Sm.; -Tr.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; *Bor, -Nğ.; -Ed.) **[uydurak]:** (İğdecik –Isp.) (XI, 4048)

yaltaòcı: 2. Yalancı, dolandırıcı. (Karaözü *Gemerek –Sv.) (XI, 4150)

yankaz (I) [yangaz (I) -3, yankabız, yankabiz, yankeş (IV)]: 1. Düzençi, yalancı. (*Bayburt –Gm.; *Maçka ve çevresi –Tr.) **[yangaz (I) -3]:** (*Marmaris –Mğ.) **[yankabız]:** (Büyükdere *Burhaniye –Ba.) **[yankabiz]:** (Şekveren *Edremit –Ba.) **[yankeş (IV)]:** (-Kıbrıs) (XI, 4170)

yantal: 1. Yalancı, düzençi. (Gündoğdu –Brs.) (XI, 4174)

yekli [yekle, yeklemcikten]: Yalandan, şakadan. (-Çr. ve çevresi) **[yekle]:** (Kızıldere *Ören –Mğ.) **[yeklemcikten]:** (Kesme *Eğridir –Isp.) (XI, 4230)

zantacı: Yalancı, abartarak konuşan. (Örkenez *Yalvaç –Isp.) (XI, 4348)

zartacı [zartlak (II) -2, zartlakçı, zertlek (II)]: 1. Abartmalı, yalan konuşan. (Tokat –Es.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; *Boyabat, *Ayancık –Sn.; Geçitli *Arduç –Ar.; Hacıilyas *Koyulhisar –Sv.) **[zartlak (II) -2]:** (Peşman *Daday –Ks.; *Merzifon köyleri –Ama.) **[zartlakçı]:** (*Alaşehir –Mn.) **[zertlek (II)]:** (-Ant.) (XI, 4350)

Fiil

abartmak (I) [abatmak -2]: 2. Yalan söylemek, uydurmak. (*Bozdoğan –Ay.; Şeref *Yatağan –Mğ.) **[abatmak -2]:** (*Bozdoğan –Ay.) (I, 12)

dürütmek (I): 2. Aslı olmayan bir şeyi uydurmak, yalan söylemek. (*Eğridir köyleri, Uluğbey *Senirkent –Isp.; -Brd.; *Sarayköy köyleri –Dz.; *Tire –İz.; Kemaliye *Alaşehir –Mn.; *Alayunt –Kü.; -Ks. ve çevresi; *Akşehir –Kn.; Güzelsu *Akseki –Ant.) (IV, 1637)

düşürmek: Bir kimsenin yalan ve kusurunu bulmak. (*Lapseki –Çkl.) (IV, 1640)

kızırkanmak: Yalandan nedenlerle işten kaçmak, savsaklamak. (Erecek *Dursunbey – Ba.; -Gaz.) (VIII, 2867)

otlatmak: Aldatmak, yalan söylemek. (Dallıca *Nazilli –Ay.) (IX, 3294)

uclanmak (II): Yalan, düzenle birinden çıkar sağlamak. (-Çr.) (XII, 4780)

ufatmak: Abartmak, yalan söylemek. (Ky.) (XII, 4782)

yalandırmak [yalınlamak (II) -2] Yalan söylemek, kandırmak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.) **[yalınlamak (II) -2]:** (*Fethiye –Mğ.) (XII, 4810)

yaşamak, yaşıamak: 5. Sırnaşmak, yalancılıktan ağlayarak istemek. (-Bo. köyleri; -Ed.) (XI, 4174)

Bir İsim Ve Bir Fiille Birleşerek Oluşan Yapılar

cort etmek (II) [cort atmak]: 1. Palavra, yalandan vaad etmek. (-Gaz.) **[cort atmak]:** (Uzunmusa –Or.; Göl *Kayaş –Ank.) (III, 1002)

forta atmak: Yalan söylemek, palavra atmak. (*Hozat –Tn.) (V, 1876)

gubuz atmak [gubuz sıyırmaq]: Yalan söylemek, abartmak. (Şerefli *Gelendost –Isp.; *Sarayköy, Honaz –Dz.; *Sivrihisar –Es.; *Akyazı, *Kandıra –Kc.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Karabüzey *Araç –Ks.; Danışman *Fatsa –Or.; *Bünyan –Ky.; *Ermenek ve köyleri –Kn.; *Mut –İç.; Fethiye –Mğ.; Afşar *Serik –Ant.) **[gubuz sıyırmaq]:** (-Ba) (VI, 2186)

kabak doğramak: Yalan söylemek, abartmak. (Limasol –Kıbrıs) (VIII, 2578)

kantin atmak [kantin etmek]: 1. Yalan söylemek, aldatmak. (*Eğridir –Isp.; *Çal –Dz.; *Alaşehir –Mn.; Bozan –Es.; -Tr.; Fethiye –Mğ.) **[kantin etmek]:** (*Bodrum –Mğ.) (VIII, 2628)

kof atmak: Yalan söylemek, abartmak. (-Çr.) (XII, 4563)

kubuduk atmak: Yalan söylemek, övünmek. (İğdecik –Isp.; *Ermenek –Kn.; Boynuyoğun –Ada.) (VIII, 2988)

partal atmak [partal atmaq]: Abartılı konuşmak, yalan söylemek. (*Bünyan –Ky.) **[partal atmaq]:** (Uluşiran *Şiran –Gm.) (XII, 4637)

İkileme

afil afil [afil uful -2, aful uful -2]: 4. Yalan yanlış, baştan savma, saçma sapan, abuk sabuk. (Karapınar *Çaycuma-Zn.) **[afil uful -2]:** (Yakaköy *Keçiborlu –Isp.; Bozalan, Sarımahmutlu *Buldan, Ovacık *Tavas –Dz.; *Alaşehir –Mn.; Beşkarış *Altıntaş, -Kü.; *Düzce –Bo.; *Saray köyleri –Tk.; Tepeköy *Keşap –Gr.; *Zile –To.; Avşar aşireti *Pınarbaşı –Ky.) **[aful uful -2]:** (Giremez *Araç –Ks.; *Merzifon –Ama.) (I, 72)

afun tufun: Alelacele, çarçabuk, yalan yanlış. (*Düzce- Bo.) (I, 74)

aykırı doykuru [aykırı buykuru]: 3. Yalan dolan, yalan yanlış, dolambaçlı. (*Elmalı –Ant.) **[aykırı buykuru]:** (*Eğridir köyleri –Isp.) (I, 422)

ters türs [ters pers]: Yalan yanlış, düzensiz. (*Düzce –Bo.; -Sm) **[ters pers]:** (*Bor. –Nğ.) (X, 3895)

yalan yağış: Yalan yanlış, gelişigüzel. (Uluşiran *Şiran –Gm.) (XI, 4140)

yangır yungur: Yalan yanlış (söz için). (-Kr.; -Ezm). (XI, 4166)

Birleşik İsim

eli sinan: Yalancı, hilekâr. (*Antakya –Hat.) (V, 1718)

kılkuyruk (I): 3. Düzensi, yalancı. (-Çr.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) (XII, 4552)

5. Sonuç

Çalışmada Derleme Sözlüğü taranarak halk ağzında *yalan* ve *yalancı* anlamında kullanılan sözcükler tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmada toplam 176 sözcük ve sözcük öbeği tespit edilmiştir. Sadece *yalan* ve *yalancı* anlamındaki sözcüklerin yer aldığı *Tek Anlamlı Sözcükler* ana başlığı altında 60 isim, 10 fiil, 10 bir isim ve bir fiille birleşerek oluşan yapı, 4 ikileme, 3 birleşik isim; *Birden Fazla Anlamı Olan Sözcükler* başlığı altında ise 64 isim, 9 fiil, 8 bir isim ve bir fiille birleşerek oluşan yapı, 6 ikileme, 2 birleşik isim tespit edilmiştir.

Birden Fazla Anlamı Olan Sözcükler başlığı altında yer alan sözcüklerin, *yalan* ve *yalancı* anlamına ek olarak genellikle *düzen*, *düzensi*, *dönek*, *şaka*, *palavra*, *palavracı*, *uydurma*, *abartma*, *abartıcı* gibi anlamlarla birlikte açıklandığı görülmüştür.

Türkçenin söz varlığının ortaya konmasında Derleme Sözlüğü'nde yer alan sözcüklerin yapı ve anlam açısından incelenmesi şüphesiz çok büyük bir öneme sahiptir. Bu çalışma, Derleme Sözlüğü'nde ölçünlü dilde kullanılan tek bir sözcüğün anlamını veren ne denli farklı yapının bulunduğunu ve Türkçenin söz varlığının zenginliğini gözler önüne sermektedir.

KAYNAKÇA

- AKSAN, D., 2015, *Türkçenin Sözcük Varlığı*, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- BAYRAKTAR, N., 2015, Kavram, Anlam ve Biçim Boyutunda Yalan ile Yalancı Sözcükleri, *Yalan Kitabı*, (Ed. Emine Gürsoy Naskali), Kitabevi Yayınları, İstanbul, 319-330.
- ÇİFTOĞLU ÇABUK, A., 2015, Yalan Kelimesi, *Yalan Kitabı*, (Ed. Emine Gürsoy Naskali), Kitabevi Yayınları, İstanbul, 291-318.
- Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü I, 1963, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü II, 1965, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü III, 1968, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü IV, 1969, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü V, 1972, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü VI, 1972, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü VII, 1974, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü VIII, 1975, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü IX, 1977, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü X, 1978, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü XI, 1979, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü XII (EK-I), 1982, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Türkçe Sözlük, 2011, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 11. Baskı.

NOTLAR

¹ Sözcükler, Derleme Sözlüğü'nde geçtiği şekliyle alınmıştır. Buna göre yazılışları aynı ama anlamı farklı olan sözcükler eserde (I), (II), (III) şeklinde ayrı madde başı altında yer alırken, birbirine yakın birkaç anlama sahip sözcüklerin her anlamı aynı madde başında 1., 2, 3. şeklinde rakamlarla gösterilmiştir (1963: viii).

ANTİK YAZARLARIN VE YAZITLARIN IŞIĞINDA ETRÜSK KADINININ TOPLUMDAKİ YERİ*

THE POSITION OF THE ETRUSCAN WOMAN IN SOCIETY IN THE LIGHT OF ANCIENT WRITERS AND INSCRIPTIONS

IŞık ALBASAN *

* Doktora Öğrencisi Filolog ve Uzman Arkeolog. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı. Türkiye, E-Posta: camilla.9035@gmail.com.
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8977-4613>

Geliş Tarihi: 08 Ekim 2020; Kabul Tarihi: 17 Aralık 2020
Received: 08 October 2020; Accepted: 17 December 2020

ÖZET

Etrüsk yazılı kaynakları ve görsel kaynakları bizlere Etrüsk kadınları ve Etrüsk toplumundaki kadın-erkek ilişkileri hakkında bilgi vermektedir ve bu konu hakkında yorum yapma imkânı tanımaktadır. Makalede özellikle yazılı kaynaklar üzerinden Etrüsk kadınının toplumdaki yeri, sosyal statüsü ele alınmıştır. Antik yazarların görsel kaynaklardaki banket sahnelerini referans alarak Etrüsk toplumundaki kadın-erkek ilişkilerine bakış açıları ve yazıtlarda Etrüsk kadınları ile ilgili geçen bilgiler incelenmiştir. Etrüsk araştırmacıları için özellikle yazılı kaynakların nasıl bir başlangıç noktası olduğuna, buradan hareketle Etrüsk kadının sosyal statüsü hakkında araştırmacıların yaptıkları yorumların bize nasıl yeni bir bakış açısı kazandırdığına değinilmiştir. Sonuç olarak çok kültürlü bir yapısı olan Etrüsklerin kendine özgü yanlarını korudukları vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yazıtlar, antik yazarlar, Etrüsk kadını, sosyal statü.

ABSTRACT

Etruscan written and visual resources provide us with information about Etruscan women and male - female relationships in Etruscan society and provide the opportunity to comment on this topic. In this article, the position of Etruscan women in society and her social status are discussed especially through written sources. The ancient authors' perspectives on the relationship between men and women in Etruscan society and information about Etruscan women in the inscriptions are examined. It is mentioned how the written sources are a starting point for Etruscan researchers and how the researchers comments on the social status of Etruscan women give us a new perspective. As a result, it is emphasized that Etruscan, who have a multicultural structure, preserve their unique side.

Key Words: Inscriptions, ancient authors, Etruscan woman, social status.

*Bu makale, Prof. Dr. Christine Annette Bruns ÖĐgan danıŐmanlıĐında yürütmekte olduğum "Etrüsk Lahitlerinde ve Duvar Resimlerinde Kadın İkonografisi" başlıklı doktora tezime temel alınarak oluşturulmuŐtur.

1. GİRİŞ

M.Ö. 9. yüzyıl ile M.Ö. 1. yüzyıl arasında İtalya'nın Arno ile Tiber Nehirleri arasındaki Toskana, Lazio'nun kuzeyi, Umbria'nın batı kısımlarını içine alan bölgelerde yaşamış olan ve yaşadıkları bölgeye Etruria adı verilen Etrüskler, gerek çok kültürlü toplum yapıları gerekse kökenleri, kendilerine ait yazıları ile birçok araştırmacının dikkatini çekmiştir. (Bandinelli, 1982: 65)

Özellikle 1980'li yılların ortalarından itibaren Etrüskler üzerine çalışmış veya çalışan araştırmacıların dikkati İtalya'da yeni yeni filizlenen cinsiyet arkeolojisine yönelmiş ve bunun bir neticesi olarak da araştırmacılar kadın-erkek rolleri üzerinden Etrüsk kadınları konusunu ele almışlardır. (D'Agostino, 1993: 15-19). Bu bağlamda yiyip içme, sohbet etme, eğlenme amacı taşıyan banket-şölen sahnelerini ve Etrüsk kadınlarının betimlendiği eserleri görüp bunlar hakkında yazmış antik yazarları, Etrüsk kadınları ile ilgili bilgilerin yer aldığı yazıtları ve Etrüsk lahitlerini, duvar resimlerini, kabartmalarını, aynalarını, vazolarını kısacası görsel kaynaklarını ele almış olan araştırmacılar Etrüsk kadınlarının toplum içindeki yerleri ve sosyal pozisyonları hakkında yorumlarda bulunmuşlardır. (Rallo, 1989: 29-45)

Özellikle yazılı kaynaklar yani antik yazarların ve yazıtların Etrüsk kadını hakkında verdikleri bilgiler konunun temel noktası olmuş, bu bilgilerden hareketle görsel kaynaklar araştırılmış, incelenmiş ve Etrüsk kadınının sosyal pozisyonu, kadın-erkek ilişkileri, kadının toplum içindeki yeri, hakları gibi konular mercek altına alınmıştır. (Di Poce, 2007a: 1-39) (Torelli, 2005: 32-35)

2. ANTİK YAZARLAR VE ETRÜSK KADINI

Gerek Yunan gerek Romalı yazarlar, Etrüsk toplumsal yaşamıyla ilgili bilgiler vermiştir. Bu yazarlardan kimileri Etrüsk eserlerini görüp onlardan yola çıkarak bazı noktaları bizlere aktarmışken; kimi yazarlar da sözlü gelenekler, kulaktan kulağa ya da etkilenmeyle doğan bir bakış açısıyla Etrüskleri eserlerinde ele almıştır. (Di Poce, 2007b: 1-21)

Kronolojik olarak söylersek M.Ö. 4. yüzyıl Yunan antik yazar ve tarihçilerinden Theopompus bu konuda en başta gelen isimlerdendir. Theopompus (1939) notlarında Etrüsk toplumsal yapısının eşitlikçi olduğunu, matriarkal düzenin görüldüğünü, Etrüsk kadınlarının erkekler ile beraber spor yapıp onlarla beraber bankete, şölene katıldığını, halka açık alanlarda özgür olduklarını ve bir konuda karar verirken erkek kadar kadının da söz hakkı olduğunu, ortak karar alıp, bu konuda yan yana olduklarını ifade etmiştir.

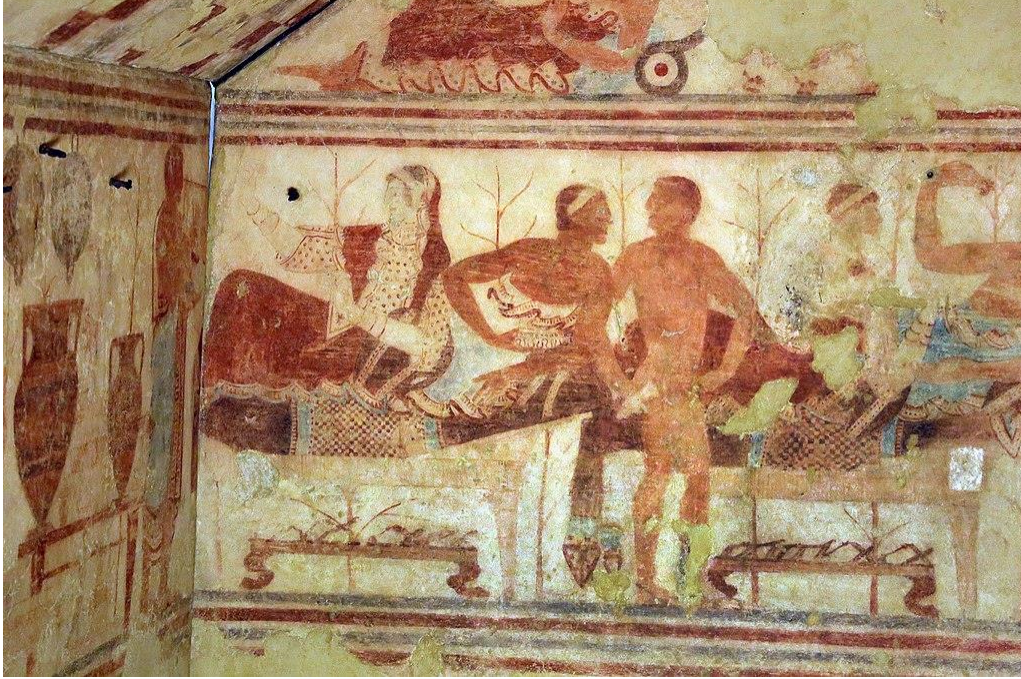
Şekil 1. Orvieto'da Bulunan Golini Mezarı'ndan Bir Sahne. (M.Ö. 4.Yüzyıl Sonu)

Kaynak: (Bonfante, 1973: 249)

Yine M.Ö. 4. yüzyılın bir diğer önemli yazarı Aristoteles (1989) Etrüsk kadınlarına eserinde değinmiş ve Aristoteles (1989) Etrüsk erkeklerinin banketlerde karılarıyla beraber olduklarını, karı kocanın bir klinede beraber uzandıklarını, müziğe, yemeye, içmeye beraber iştirak ettiklerinin altını çizmektedir.

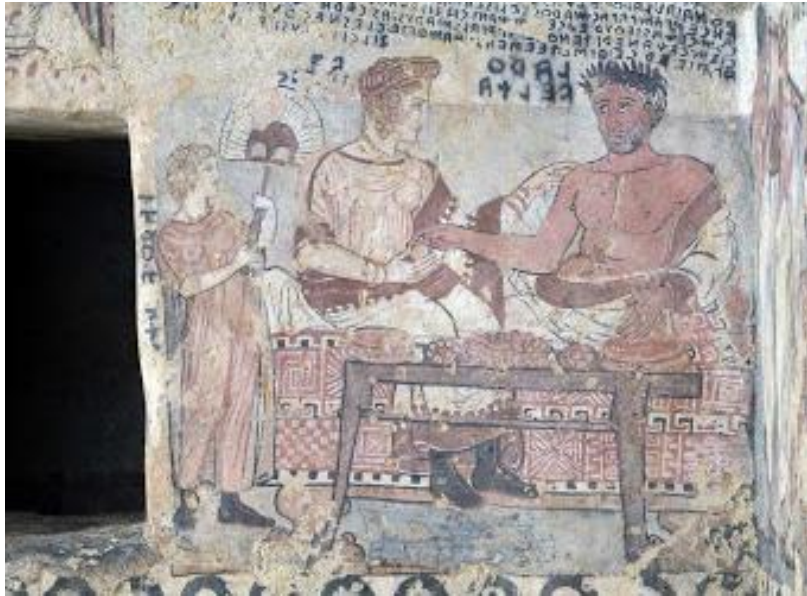
Şekil 2. Tarquinia'da Bulunan Gemi Mezarı'ndan Banket Sahnesi (M.Ö. 450)

Kaynak: (Steingraber, 2006: 154)

M.Ö. 3. yüzyılda yaşamış Romalı yazarlardan Titus Marcius Plautus (1903) ise eserlerinden birinde eşiyile hemen her ortama katılan Etrüsk kadınının çok şık ve zengin giyindiğini ve en az erkek kadar ona da çok büyük bir özenle hizmet edildiğini vurgulamıştır.

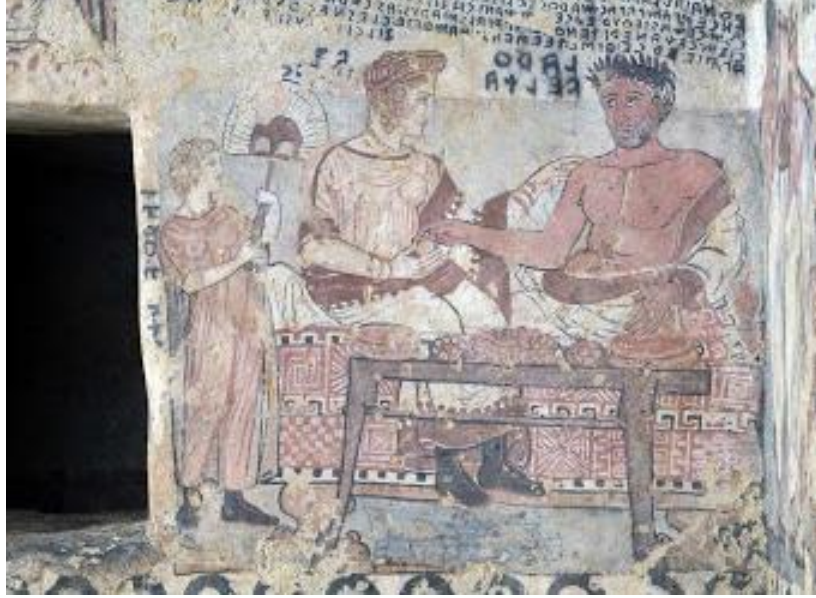
Şekil 3. Tarquinia'dan Kalkanlar Mezarı'ndan Banket Sahnesi (M.Ö. 350-300)

Kaynak:(Rizzo, 1989: 57)

M.Ö. 1. yüzyıl Romalı yazarlarından Horatius'ta (2004) diğer yazarlara benzer ifadeleri eserlerinde kullanmış ve Etrüsk kadını, erkeğini ve çocuğunu özgür olarak tanımlamış, kadının erkekle beraber birçok sanat eserinde yan yana eşit olarak tasvir edildiğinin altını çizmiştir.

Şekil 3. Cerveteri'de Ele Geçmiş Eşler Lahdi (M.Ö. 520)

Kaynak: (Cummings, 2004: 32)

Aynı yüzyılda yaşamış Titus Livius'ta (1974) Horatius ile benzer cümleleri ve ifadeleri kullanmış, Etrüsk kadın ve erkeğinin günlük hayatın birçok alanında beraber olduğunu ifade etmiştir. Etrüsk toplumsal yaşamı ile ilgili olarak son bilgileri ise M.S. 2. yüzyılın önemli yazarlarından Cassius Dio'nun (1914) "Libri Secunda" adlı eserinden edinmek mümkündür. Eserinde Cassius Dio (1914) yabancı bir erkek ile evlense de bir Etrüsk kadını olan Tanaquil'in nasıl kocasına ve çocuğuna kendi Etrüsk olduğu için sosyal haklar sağladığını hatta azmi ve iradesiyle kocasının kral olmasına yardımcı olduğunu anlatarak Etrüsk toplumu ve kadının sosyal rolü, pozisyonu hakkında fikir sahibi olmamıza yardımcı olmuştur.

3. YAZITLAR VE ETRÜSK KADINI

Etrüsk toplumu ve bu toplum içinde kadının sosyal pozisyonu, rolü ile ilgili antik yazarların yazdıkları dışında ele geçen yazıtlar da bilgi vermektedir. (D'Aversa, 1985: 48-63).

Corpus Inscriptiorum Etruscorum, Corpus Inscriptiorum Italicarum ve Testimonia Linguae Etruscae adlı Etrüsk ve İtalya'daki italik toplulukların tüm yazıtlarını içeren bu üç kaynakta Etrüsk kadınları ile ilgili bazı ilginç noktalar vardır (D'Aversa, 1985: 48-63).

Araştırmacılar bu yazıtlarda Etrüsk kadınlarının isimlerinin anne, eş ve çalışan, özgür kadınlar olarak geçmelerinin toplum içindeki sosyal roller, kadının sosyal aktifliği ve statüsü üzerinde yorum yapma ya da fikir yürütme imkanı verdiğinin altını çizmektedirler. (D'Aversa, 1985: 48-63)

Bu yazıtlara örnek vermek gerekirse; önemli bir Etrüsk kenti olan Tarquinia'daki bir mezarda ele geçen yazıtta "Velvur Larisan clan Culcnial oan Xvilus lupu avils XXV" (Laris ve Tanaquilla Culcni'nin oğulları Velthur 25 yaşında öldü) ifadesi geçmektedir (Barth, 1921: 426). Araştırmacılar bu ifadeden yola çıkarak Etrüsk kadınının anne olarak çocuk üzerinde baba kadar, baba ile benzer haklara sahip olduğuna dair bir işaret sayılabileceğini söylemektedir. (Di Capua, 1987: 59)

Bir başka Etrüsk kenti olan Vulci’de bulunan bir mezardaki yazıtta ise “Velia Visnai puia Arnval Tutes amce” (Velia Visnai, Arnth Tute’nin eşidir) ifadesi ile bir birey olarak, eş olarak ismi vurgulanan bir kadına rastlamaktayız. (Pallottino, 1968: 326)

Son olarak Tarquinia’daki bir duvar yazısında yer alan “Semni Ramva puia Spitus Larval amce” (Yargıç Ramtha, Larth Spitus’un eşidir) ifadesinden (Pallottino, 1968: 929) yola çıkarak D’Aversa (1985) ve Di Capua (1987) gibi araştırmacılar Ramtha adlı bir Etrüsk kadınının yargıçlık mertebesinde olduğunu, bir kadın olarak bu durumun çalışan, özgür bir birey olabileceğini ve erkekle benzer mevkilerde yer alabileceğine işaret ettiğini, böyle bir yorumu gidilebileceğini ifade etmektedirler.

4. SONUÇ

Etrüsklere, Etrüsk toplumuna olan ilgi 1980’li yılların ortalarında farklı bir yöne doğru evrildi. Artık Etrüsk toplumundaki kadın-erkek ilişkileri, kadının sosyal statüsü, toplumdaki varlığının erkeğe göre nerede olduğu gibi sorular araştırmacıların dikkatini çekmeye başladı. Bu noktada Etrüsk araştırmacılarına itici güç olan, başlangıç noktası olan yüzyıllar öncesinde Etrüsk eserlerini görüp bunları yaşadıkları toplumların şekillendirdiği bakış açılarıyla tanımlayan ve kaleme alan antik yazarların Etrüsk toplumu ve kadınları hakkındaki yazılar ve Etrüsk antik kentlerinde ele geçen yazıtlardır.

Antik yazarların notları ve yazıtlardaki bilgilerden yola çıkan, ilham alan araştırmacılar Etrüsk görsel kaynaklarından, sanat eserlerinden destek alarak Etrüsk kadınının toplumdaki sosyal statüsünü yorumlama yoluna gidip Etrüsk kadınının bireysel, özgür olabileceğine, erkekle eşit haklara sahip olabileceğine ve sosyal hayatta oldukça aktif bir rol üstlendiğine dair ifadeler kullanmışlardır.

Bu bağlamda gerek yazılı kaynaklar dediğimiz antik yazarların eserleri ve yazıtlar, gerek görsel kaynaklar olarak ifade ettiğimiz Etrüsk sanat eserleri ve araştırmacıların özellikle mihenk taşı, başlangıç noktası olarak aldıkları antik yazarlar ve yazıtlardan yola çıkarak görsel eserlere de mercek tutup yaptıkları yorumlar bizlere Etrüsk toplumundaki kadınlara bakma, onları değerlendirme, yorumlama açısından yeni bir bakış açısı kazandırmıştır.

Tabi ki hemen her kültür de olduğu gibi keskin genellemeler ya da ifadeler kullanmak doğru değildir. Çünkü her toplum belli oranda da olsa birbiriyle etkileşim içinde olmuştur. Bu da onların toplumsal yapılarının şekillenmesine ve toplumsal yapının görsel bir ürünü, dışa vurumu olan sanat eserlerine ve edebiyata yansımaya neden olmuştur. Bu noktada Etrüskler de tıpkı birçok toplumda olduğu gibi kendinden önceki antik toplumlardan etkilenmiş; kendi zamanında yaşamış çağdaşı toplumlar ile kültürel etkileşim içinde olmuş; gelecek toplumlara bazı noktalarda öncü olmuş ve tüm bu kültürel mozaik içinde kendine özgülüğünü de ko-
rumuştur.

KAYNAKÇA

- ARISTOTELES, 1989, *Athenaion Constitution*, Loeb Classical Library, Cambridge.
- BANDINELLI, R.B., 1982, *L'Arte Etrusca*, Edinuardi, Roma.
- BARTH, J.A., 1921, *Corpus Inscriptiorum Etruscorum*, Cambridge University Press, Cambridge.
- BONFANTE, L., 1973, "Etruscan Women: A Question of Interpretation", *Archaeology*, 26/4, 242-249.
- CASSIUS, D., 1914, *Dio's Roman History II*, Loeb Classical History, Cambridge.
- CUMMINGS, L., 2004, "The Portrayal of Death and the Afterlife in Etruscan Sarcophagi", *Art History*, 24, 31-33.
- D'AGOSTINO, B., 1993, "La Donna in Etruria", *Maschile/Femminile, Genere e Ruoli nelle Culture Antiche*, Edinuardi, Roma.
- D'AVERSA, A., 1985, *La Donna Etrusca*, Paideia Editrice, Roma.
- DI CAPUA, G., 1987, *La Donna Etrusca*, Scipioni, Roma.
- DI POCE, R., 2007a, "L'Immagine della Donna in Etruria", *Torino University Papers*, 17, 1-39.
- DI POCE, R., 2007b, "Le Donne in Etruria tra Orientalizzante ed Arcaismo", *Torino University Papers*, 7, 1-21.
- HORATIUS, Q., 2004, *Odes and Epodes*, Loeb Classical Library, Cambridge.
- LIVIUS, T., 1974, *History of Rome I-V*, Oxford Classical Texts, Oxford.
- PALLOTTINO, M., 1968, *Testimonia Linguae Etruscae*, Istituto di Musei Florentini, Firenze.
- PLAUTUS, T.M., 1903, *Comoediae*, Oxford Scholarly Editions, Oxford.
- RALLO, A., 1989, *Le Donne in Etruria*, L'Erma di Bretschneider, Roma.
- RIZZO, M., 1989, *Pittura Etrusca*, Leonardo Arte, Roma.
- STEINGRABER, S., 2006, *Abundance of Life Etruscan Wall Painting*, S.Paul Getty Museum Press, Los Angeles.
- TORELLI, M., 2005, *Storia degli Etruschi*, Editori Latenza, Roma.
- THEOPOMPUS, C., 1939, *Testimonia and Fragments*, Loeb Classical Library, Cambridge.